

Munich Personal RePEc Archive

Estimation of the Consumer Price Index in Greece according household income and expenditure brackets

Ioannidis, Yiorgos and Gravaris, Dionisis

September 2013

Online at <https://mpra.ub.uni-muenchen.de/52118/>
MPRA Paper No. 52118, posted 10 Dec 2013 14:27 UTC

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΥΦΕΣΗΣ ΣΤΟ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ
ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

&

ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ ΓΙΑ ΤΑ
ΦΤΩΧΟΤΕΡΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

Estimation of the Consumer Price Index in Greece according household income
and expenditure brackets

Γιώργος Ιωαννίδης (Yiorgos Ioannidis)

Διονύσης Γράβαρης (Dionisis Gravaris)

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ / September 2013

Η μελέτη πραγματοποιήθηκε για λογαριασμό του Παρατηρητηρίου Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ (INE-ΓΣΕΕ) και χρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού» 2007-2013.

This study was conducted on behalf of the Observatory of Economic and Social Developments of the Labour Institute of the Greek National Confederation of Laborers (INE-GSEE) and was funded by the European Social Fund and the Greek Ministry of Labour and Social Security under the O.P. "Human Resources Development" 2007-2013.

Overview	6
Εισαγωγή & σύνοψη	9
Ζητήματα μεθοδολογίας	15
Σχετικά με την εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή	15
Εννοιολογώντας τα «φτωχότερα» και τα «πλουσιότερα» νοικοκυριά	17
Το ύψος του μηνιαίου εισοδήματος έναντι του ύψους των μηνιαίων δαπανών: ένας δείκτης της εισοδηματικής ασφυξίας των νοικοκυριών.	18
Η αναστροφή της εισοδηματικής πυραμίδας	23
Οι μεταβολές στο καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών εν μέσω της κρίσης	25
Μεταβολές του καταναλωτικού προφίλ του μέσου νοικοκυριού	25
Η διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτύπων των νοικοκυριών βάσει της κλίμακας των μηνιαίων αγορών	26
Η διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτύπων των νοικοκυριών βάσει της κλίμακας του μηνιαίου εισοδήματος των νοικοκυριών	29
Εκτίμηση εναλλακτικών Δεικτών Τιμών Καταναλωτή	31
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή βάσει του ύψους των μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών	31
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ΕΟΠ 2008 ...	31
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ετήσιας ΕΟΠ (2008, 2009, 2010, 2011)	34
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή βάσει του ύψους των μηνιαίων εισοδημάτων των νοικοκυριών	36
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ΕΟΠ 2008 ...	36
Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ετήσιας ΕΟΠ (2008, 2009, 2010, 2011)	38
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ / Statistical Annex	40
Πηγές	49

Πίνακες & Διαγράμματα / Table & Figure Annex

Πίνακας / Table 1: Ποσοστιαία κατανομή νοικοκυριών βάσει της εισοδηματικής κλίμακας / Households by income bracket	24
Πίνακας / table 2: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε νοικοκυριά βάσει της εισοδηματικής κλίμακας αυτών / population living in households by income bracket	24
Πίνακας / table 3: Συμμετοχή των πέντε σημαντικότερων δαπανών για τα φτωχότερα νοικοκυριά (2011) / Weight of the five most important expenses categories of the poorest households by income bracket.....	29
Πίνακας / Table 4: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost	32
Πίνακας / table 5: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost	32
Πίνακας / table 6: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost	34
Πίνακας / table 7: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost	34
Πίνακας / table 8: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost	36
Πίνακας / table 9: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost	36
Πίνακας 10: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost	38
Πίνακας 11: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost.....	38
Πίνακας / table 12: Μέση κατά κεφαλήν δαπάνη & εισόδημα βάσει του μέσου μεγέθους του νοικοκυριού (έτος 2011) / average per head expenditure & income weighed by household size.....	40
Πίνακας / table 13: Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες (έτος 2011) / Households with excessive expenditure (2011)	40
Πίνακας / table 14: Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες (έτος 2008) / Households with excessive expenditure (2008)	41
Πίνακας / table 15: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες βάσει της κλίμακας εισοδήματος, 2004-2011 / Households with excessive expenditure by income brackets (2004-2011).....	41
Πίνακας / table 16: Άτομα που διαβιούν σε νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Χώρας / persons living in households with excessive expenditure as percentage of the total population	42
Πίνακας / table 17: Βαθμός υπέρβασης των δαπανών σε σχέση με το εισόδημα του νοικοκυριού ανά εισοδηματική κατηγορία. Σύνολο Χώρας, 2004-2011 / overdrawn rate.....	42
Πίνακας / table 18: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών αναλόγως του ύψους μηνιαίων αγορών και μεταβολές κατά την περίοδο 2008-2011 / households by expenditure bracket.....	43
Πίνακας / table 19: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών αναλόγως του καθεστώτος κατοίκησης και μεταβολή κατά την περίοδο 2008-2011 / households by type of residence	43
Πίνακας 20: Ποσοστιαία κατανομή των δαπανών του μέσου νοικοκυριού στις δώδεκα μεγάλες κατηγορίες αγαθών, 2008-2011 /	44
Πίνακας 21: Μέση μηνιαία δαπάνη ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, 2008-2011	44

Πίνακας 22: Μέση μηνιαία δαπάνη αγορών ανάλογα με τη θέση στην εργασία του υπευθύνου σε σταθερές τιμές (2008)	44
Πίνακας 23: Ποσοστιαία κατανομή των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών των νοικοκυριών. Σύνολο χώρας - 2011	45
Πίνακας 24: Ποσοστιαία κατανομή των μηνιαίων αγορών των νοικοκυριών κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος. Σύνολο Χώρας.	46
Πίνακας 25: Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών (Δ) και κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος (Ε). Σύνολο χώρας - 2011	47
Πίνακας 26: Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών (Δ) και κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος (Ε). Σύνολο χώρας – 2011 - συνέχεια.	48

Διάγραμμα/Figure 1: Ποσοστό νοικοκυριών με μηνιαίες δαπάνες που υπερβαίνουν το μηνιαίο εισόδημα / Percentage of households with monthly expenditure exceeding monthly income.....	18
---	----

Διάγραμμα/Figure 2: Νοικοκυριά με μηνιαίες δαπάνες άνω του μηνιαίου εισοδήματος ανά κατηγορία εισοδήματος ως ποσοστό επί του συνόλου των νοικοκυριών της κατηγορίας / Households with exceeding expenses by income bracket	19
--	----

Διάγραμμα/Figure 4:Κατανομή των νοικοκυριών βάσει του βαθμού υπέρβασης των δαπανών έναντι των εισοδημάτων τους (σύνολο νοικοκυριών / Excessiveness rate	20
---	----

Διάγραμμα / figure 3: Κατανομή των νοικοκυριών βάσει του βαθμού υπέρβασης των δαπανών έναντι των εισοδημάτων τους (νοικοκυριά με υπέρβαση άνω του 100% του εισοδήματος / Households with excessiveness rate more than 100% by income bracket.....	20
---	----

Διάγραμμα / figure 5: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501.....	33
---	----

Διάγραμμα / figure 6: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501	33
--	----

Διάγραμμα / figure 7: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501.....	35
---	----

Διάγραμμα / figure 8: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501	35
--	----

Διάγραμμα / figure 9: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501	37
---	----

Διάγραμμα / figure 10: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / μήνα / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501..... 37

Διάγραμμα 11: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501..... 39

Διάγραμμα 12: : Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501 39

Overview

The aim of this study is to determine the way in which the recession impacted on the consumption profile of the households. Secondly, we estimate the average annual Consumer Price Index (CPI) for the period 2008-2011, for different categories of households according their income and expenditure. The main findings of the study are as follows:

1. During the period 2008-2011 the number households increased marginally from 4,072,200 to 4,148,900.
2. During the same period, there was observed a kind of income polarization among the households. From 2008 to 2011, households with monthly income up to €750 increased from 193,700 to 663,600 while households with monthly income from €751 to €1,100 euros increased from 433,700 to 685,900. In percentage terms households with monthly income up to €1,100 increased from 15.4% of all households in 2008, to 32.5% in 2011 while households with monthly income up to €750 increased from 4.8% of the total in 2008 to 16.0% in 2011.
3. The opposite trend was observed for the 'richest' households. Households with monthly income exceeding €3,500.1 decreased from 907,200 to 490,500. The same applies to households with monthly income from €2,801 to €3,500 (they decreased from 521,100 to 379,500).
4. Thus, the recession reversed the "income pyramid" since the poor households increased and the rich households decreased. In 2011, 12% of the total Greek population was living in households with monthly incomes up to €750 and 25% of the population was living in households with monthly income up to €1,100 €. The corresponding figures for 2008 are 2.2% and 8.5%.
5. During the year 2011 the 50.9% of the total number of the households faced monthly expenses which exceed their monthly income. The corresponding figure for the year 2008 was 32.2% and for the year 2004 was 38.3%. In other words, the number of the households with excessive expenses increased five times in three years (from 104,500 in 2008 to 496,200 in 2011).
6. The lower the income bracket of the household the greater the possibility to face excessive expenses. Expenses exceeding their monthly income faced during 2011 about 74.8% of households with monthly income up to €750, 65.2% of households with monthly income from €751 to €1,100€, 31.1% of households with monthly from €2,201 to 2,800€ and 46.2% of the households with monthly income from €2,801 to €3,500. It should be noticed that this estimate does not incorporate the effect of fees or taxes neither the impact of personal income tax if this tax is not deducted at the source. Therefore, the above finding understates the current situation.

7. Among the households with excessive expenses 43.9% performed expenditures exceeding their monthly income up to 50%, 27.3% performed expenditures exceeding their monthly income from 50% to 100% and 28.8% performed expenditures exceeding their monthly income more than 100% (compared with 16.8% in 2008). At the same time, households with monthly income up to €750 and excessive expenses increased from 13.6% in 2008 to 37.7 % in 2011.
8. The sources of completion of the monthly income to cover the excessive expenses include activity in the shadow economy; formal –through the banking system– and/or informal –through relatives and friends– borrowing; consumption of wealth assets –i.e. selling houses; savings consumption. Nonetheless further research needs to be done on that field.
9. The average nominal monthly household expenditure for 2011 was €1,824, thus declined by 13.9% compared to 2008. Nonetheless, the actual average monthly household expenditure (in 2008 prices) was decreased by 22%.
10. During the period 2008 – 2011 the greatest reductions occurred in the following categories: clothing and footwear (-41.6 %), household durables goods (-33.4%), communications (-29.1%), health (-27%) and hotels, cafes and restaurants (-25.5%). Smaller reductions were seen in food and non-alcoholic beverages (-7.5%), education (-11%) and housing expenses (-16.5%). In 2011 expenditure on housing plus expenditure on food constitute on the 45,3% of the monthly expenditure of the average household
11. Households which has as a head either unemployed either not economically active persons reduced their spending at a slower rate due to the rigid nature of their needs.
12. Health spending account about the same rate in the household expenditure regardless of its income. Nonetheless, there is a considerable variation in the composition of these expenses. For households with monthly income up to €750 the most significant expenditure is the purchase of medicines, while for households with a monthly income more than €3.500,1 the most significant expenditure has to do with “medical services outside the hospital”.
13. The smaller is the household income the greater is the importance of expenditure on food and housing. In contrast, richer households spend more on durable goods, transportation, recreation and culture, education and various goods and services.
14. The estimation of the CPI according household spending brackets, when weighted by the Household Income Survey of 2008 does not show significant variations. However in 2011 households with lower expenses faced significantly higher inflation compared with households with higher expenses (4.0 % vs. 3.0 % respectively). That is due to the negative effect of the transport expenses on the inflation of the households with higher expenses. Removing that effect, shows that the smaller the expenditure of a household, the higher

inflation faced. In particular, during the period 2007-2011 the average cost of the “basket of goods and services” of the households with the lowest monthly expenditure (up to €750) was increased by 13% compared with 11.2% increase of the “basket” of the households with monthly expenses more than €3,501.

15. The estimation of the CPI when weighted by the Household Income Survey of the corresponding year shows that the burden of the households with lower expenses was higher. Subtracting the effect of spending on transportation, these households faced higher inflation compared to the households with higher annual spending (more than 3,501€) - 13.3% versus 11.3 %.
16. The estimation of the CPI according household income brackets, when weighted by the Household Income Survey of 2008 shows that the cumulative burden of the households with monthly income up to €750 during the period 2007-2011 is by 1% higher than the one of the households with monthly income of more than 3,501€. The removal of the impact transportation increases the distance between the CPI of households with the lowest income and the CPI of households with the highest income. Over the period 2007-2011 the cost of average “basket” of the poorest households was increased by 13.5% (+11.4% for the wealthier households).
17. The estimation of the CPI according household income brackets, when weighted by the Household Income Survey of the corresponding year shows that the burden on lower income households was even higher. Households with monthly income up to €750 experienced price increases equal to 14.8%, while households with incomes exceeding €3.501 experienced price increases equal to 13.6%. Subtracting the effect of transport costs to households the corresponding figures are 13.5% and 11.4%.

Εισαγωγή & σύνοψη

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι να διαπιστωθεί ο τρόπος με τον οποίο επέδρασε η ύφεση στο καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών αναλόγως του εισοδήματος και του ύψους των δαπανών που πραγματοποιούν σε μηνιαία βάση. Κατά δεύτερο λόγο στόχος της εργασίας είναι η εκτίμηση εναλλακτικών κατανομών του μέσου ετήσιου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) για την περίοδο 2008-2011 για κάθε κατηγορία νοικοκυριού ανά κλίμακα εισοδήματος και ανά κλίμακα δαπανών. Κύρια πηγή άντλησης πρωτογενών στοιχείων υπήρξε η ετήσια Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών που διενεργεί η Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Η εργασία αυτή είναι απαραίτητη λόγω της διαφοροποίησης του καταναλωτικού προφίλ των νοικοκυριών αναλόγως του ύψους του εισοδήματος και του ύψους των μηνιαίων αγορών που πραγματοποιούν. Ο ΔΤΚ που ανακοινώνεται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. προκύπτει από την αλληλεπίδραση των στοιχείων δύο ερευνών. Η πρώτη αφορά την τιμοληψία σε μια σειρά προϊόντων και υπηρεσιών από την οποία προκύπτει η μεταβολή της τιμών. Η δεύτερη είναι η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) στην οποία αποτυπώνεται ο τρόπος με τον οποίο τα νοικοκυριά της χώρας κατανέμουν τις μηνιαίες δαπάνες τους ανάμεσα σε αυτά τα αγαθά και τις υπηρεσίες. Δηλαδή, από την ΕΟΠ προκύπτουν οι συντελεστές βάσει των οποίων θα σταθμιστεί η μεταβολή της τιμής ενός προϊόντος ή υπηρεσίας στο συνολικό ΔΤΚ. Δηλαδή, πόσο επηρεάζει την μεταβολή του γενικού ΔΤΚ η μεταβολή της τιμής κάθε προϊόντος και υπηρεσίας.

Το καίριο στοιχείο στην προκειμένη είναι ότι οι συντελεστές στάθμισης που σύμφωνα με τη διεθνή πρακτική χρησιμοποιούνται από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. αφορούν το «μέσο νοικοκυριό», δηλαδή προκύπτουν από μια κατανομή της δαπάνης για αγορά προϊόντων και υπηρεσιών (καταναλωτικό προφίλ) του μέσου νοικοκυριού. Ωστόσο, το μέσο νοικοκυριό είναι μια στατιστική έννοια. Στην πραγματικότητα το καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών διαφοροποιείται αναλόγως του ύψους του εισοδήματός του και του ύψους των μηνιαίων δαπανών που πραγματοποιεί. Βάσει των παραπάνω οι συντελεστές στάθμισης που καθορίζουν τον ΔΤΚ είναι διαφοροποιούνται και αυτοί. Εάν η αύξηση της τιμής των αγαθών και των υπηρεσιών που καταναλώνουν τα φτωχότερα νοικοκυριά είναι υψηλότερη από την αύξηση της τιμής των αγαθών που καταναλώνουν κυρίως τα πλουσιότερα νοικοκυριά, τότε τα πρώτα αντιμετωπίζουν υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με τα δεύτερα και το αντίστροφο.

Από την ανάλυση προέκυψαν τα παρακάτω συμπεράσματα:

1. Κατά το χρονικό διάστημα 2008–2011 το σύνολο των νοικοκυριών σημείωσε οριακή αύξηση από 4.072.200 σε 4.148.900.
2. Κατά το ίδιο χρονικό διάστημα παρατηρείται ένας είδος πόλωσης μεταξύ των νοικοκυριών βάσει των εισοδηματικών κατηγοριών στις οποίες εντάσσονται. Τα νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα έως 750 ευρώ από ενώ 193.700 το 2008, υπερτριπλασιάστικαν το 2011 φτάνοντας τα 663.600. Επίσης, τα νοικοκυριά

με μηνιαίο εισόδημα από 751 έως 1.100 ευρώ από 433.700 το 2008 αυξήθηκαν σε 685.900 το 2011.

Αντίθετη τάση παρατηρείται για τα «πλουσιότερα» νοικοκυριά. Τα νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα άνω των 3.500 ευρώ από 907.200 το 2008 μειώθηκαν σε 490.500 το 2011. Το ίδιο συνέβη και με τα νοικοκυριά με μηνιαίο εισόδημα από 2.801 έως 3.500 ευρώ, αφού αυτά κατά το χρονικό διάστημα 2008 -2011 μειώθηκαν από 521.100 σε 379.500. Έτσι, η ύφεση εκτός από τη μείωση των εισοδημάτων εν γένει είχε ως θλιβερή συνέπεια την αντιστροφή της εισοδηματικής «πυραμίδας» αφού αυξήθηκαν τα φτωχά νοικοκυριά και μειώθηκαν τα πλούσια

3. Ένα στοιχείο που προκύπτει από την μελέτη, και αξίζει να διερευνηθεί περαιτέρω ως προς τα αίτια που το προκαλούν, είναι το γεγονός ότι όλες οι εισοδηματικές κατηγορίες των νοικοκυριών παρουσιάζουν μηνιαίες καταναλωτικές δαπάνες που υπερβαίνουν το εισόδημά τους.

Κατά το έτος 2011 το 50,9% του συνόλου των νοικοκυριών της χώρας πραγματοποιούσαν μηνιαίες δαπάνες που υπερβαίνουν τα μηνιαία εισοδήματά τους. Το αντίστοιχο ποσοστό για το έτος το 2008 ήταν 32,2% και για το έτος το 2004 ήταν 38,3%. Ταυτόχρονα, ο απόλυτος αριθμός αυτών των νοικοκυριών πενταπλασιάστηκε μέσα σε τρία χρόνια: από 104,5 χιλιάδες το 2008 σε 496,2 χιλιάδες το 2011.

4. Όσο χαμηλότερη είναι η εισοδηματική κατηγορία στην οποία ανήκει το νοικοκυριό τόσο μεγαλύτερο είναι το ποσοστό από τα νοικοκυριά αυτής της κατηγορίας με υπερβάλλουσες καταναλωτικές δαπάνες. Δηλαδή, όσο πιο φτωχό είναι το νοικοκυριό τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να έχει υπερβάλλουσες δαπάνες. Φαίνεται, μάλιστα, ότι κατά το χρονικό διάστημα 2008 - 2011 η τάση αυτή έχει γίνει πιο έντονη. Κατά το έτος 2011 υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες πραγματοποίησε το 74,8% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα έως 750€, το 65,2% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 751 έως 1.100€, το 31,1% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 2.201 έως 2.800€ και το 46,2% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 2.801 έως 3.500.

Αυτή η εκτίμηση δεν ενσωματώνει την επίδραση έκτατων τελών ή φόρων (π.χ. ΕΕΤΗΔΕ), ούτε την επίδραση στο εισόδημα των νοικοκυριών του φόρου εισοδήματος αυτός δεν παρακρατείται στην πηγή. Συνεπώς, η παραπάνω διαπίστωση υποεκτιμά την υφιστάμενη κατάσταση.

5. Σημαντική επιδείνωση παρουσιάζει και ο βαθμός υπέρβασης. Κατά το έτος 2011 από το σύνολο των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες το 43,9% πραγματοποίησε δαπάνες άνω του 50% του εισοδήματος του, το 27,3% πραγματοποίησε δαπάνες από 50% έως 100% του εισοδήματος του και το 28,8% πραγματοποίησε δαπάνες άνω του 100% του εισοδήματος του (έναντι 16,8% το 2008). Ο βαθμός υπέρβασης είναι υψηλότερος στα νοικοκυριά με το μικρότερο συνολικό εισόδημα (έως

750€/μήνα). Ο αριθμός αυτών των νοικοκυριών με δαπάνες που υπερβαίνουν το διπλάσιο του εισοδήματός τους αυξήθηκε από 13,6% το 2008 σε 37,7% το 2011.

6. Το ερώτημα, που εύλογα ανακύπτει, από το εύρημα αυτό έχει να κάνει με τις πιθανές πηγές κάλυψης αυτών των δαπανών. Στο σημείο αυτό, μόνο υποθέσεις για περαιτέρω έρευνα μπορούν να διατυπωθούν. Έτσι, οι πιθανές πηγές συμπλήρωσης του μηνιαίου εισοδήματος για την κάλυψη αυτών των υποβαλλουσών δαπανών μπορεί να είναι: (α) δραστηριότητα στη σκιάδη οικονομία, δηλαδή αδήλωτη οικονομική δραστηριότητα, (β) τυπικός – μέσω του τραπεζικού συστήματος – ή / και άτυπος – μέσω συγγενών και φίλων – δανεισμός, (γ) ρευστοποίηση ακίνητων ή κινητών περιουσιακών στοιχείων και (δ) αποταμιεύσεις
7. Κατά την περίοδο 2008-2011 η εισοδηματική πυραμίδα των νοικοκυριών επιδεινώθηκε. Το ποσοστό των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 1.100€/μήνα αυξήθηκε από 15,4% του συνόλου των νοικοκυριών το 2008 σε 32,5% το 2011. Τα νοικοκυριά με εισοδήματα έως 750€/μήνα αυξήθηκαν από 4,8% του συνόλου το 2008 σε 16,0% το 2011.

Το 2011 το 12% του πληθυσμού ζούσε σε νοικοκυριά με εισοδήματα έως 750€/μήνα και το 25% του πληθυσμού ζούσε σε νοικοκυριά με εισοδήματα έως 1.100€/μήνα. Τα αντίστοιχα ποσοστά το 2008 ήταν 2,2% και 8,5%.

8. Η μέση ονομαστική μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών για το 2011 ανήλθε στα 1.824 ευρώ, καταγράφοντας μείωση 13,9% σε σύγκριση με το 2008. Η πραγματική μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών, σε τιμές 2008, μειώθηκε σωρευτικά κατά 22%.

Κατά την περίοδο 2008 - 2011 παρατηρείται σημαντική υποχώρηση των δαπανών που αφορούν την ένδυση – υπόδηση και τα διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης. Μικρότερες μειώσεις παρατηρούνται στις δαπάνες για επικοινωνία, για Υγεία, και ξενοδοχεία & εστιατόρια. Ως αποτέλεσμα το μέσο νοικοκυριό το 2011 δαπάνησε περισσότερα χρήματα για είδη διατροφής ενώ αντίστοιχα ενισχύθηκε η σημασία των δαπανών στέγασης.

9. Τα νοικοκυριά των οποίων ο υπεύθυνος είναι είτε άνεργος είτε μη οικονομικά ενεργός περιόρισαν τις δαπάνες τους με μικρότερο ρυθμό ακριβώς λόγω του ανελαστικού χαρακτήρα των δαπανών που πραγματοποιούν.
10. Όσο μειώνεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού τόσο αυξάνεται η σημασία των δαπανών για είδη διατροφής και στέγαση. Αντίθετα, όσο αυξάνεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού τόσο αυξάνονται και οι δαπάνες για διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης, μεταφορές, αναψυχή και πολιτισμό, εκπαίδευση, ξενοδοχεία και υπηρεσίες εστίασης και διάφορα αγαθά και υπηρεσίες. Οι δαπάνες Υγείας καταλαμβάνουν περίπου το ίδιο ποσοστό στις δαπάνες των νοικοκυριών ανεξαρτήτως του συνολικού ύψους του εισοδήματός τους αλλά εμφανίζουν σημαντική διαφοροποίηση ως προς την σύνθεσή τους. Για τα νοικοκυριά με συνολικό εισόδημα έως 750€/μήνα η

σημαντικότερη δαπάνη αφορά την αγορά φαρμάκων, ενώ για τα νοικοκυριά με συνολικό εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα η σημαντικότερη δαπάνη αφορά τις ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου.

11. Η εκτίμηση του ΔTK βάσει της κλίμακας δαπάνης των νοικοκυριών και της στάθμισης βάσει της ΕΟΠ του 2008 όπως (δηλαδή η εκτίμηση του ΔTK με το ίδιο τρόπο με τον οποίο τον εκτιμά η ΕΛΣΤΑΤ) δείχνει ότι η σωρευτική επιβάρυνση των νοικοκυριών κατά την περίοδο 2007-2011 δεν διαφοροποιείται. Ωστόσο κατά το έτος 2011 τα νοικοκυριά με χαμηλότερες δαπάνες αντιμετώπισαν σημαντικά υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με τα νοικοκυριά με υψηλότερες (4,0% έναντι 3,0% αντίστοιχα). Το παραπάνω είναι αποτέλεσμα της αρνητικής επενέργειας που έχει η δαπάνη μεταφορών στον πληθωρισμό των νοικοκυριών με υψηλότερες δαπάνες. Εάν αφαιρέσουμε την επίδραση αυτής της κατηγορίας δαπάνης προκύπτει ότι όσο μικρότερο είναι το ύψος των δαπανών ενός νοικοκυριού τόσο υψηλότερο πληθωρισμό αντιμετώπισε. Ειδικότερα, κατά την περίοδο 2007-2011 το καλάθι της νοικοκυριάς των νοικοκυριών με τις χαμηλότερες δαπάνες (έως 750€/μήνα) ακρίβυνε κατά 13%, ενώ το αντίστοιχο καλάθι των νοικοκυριών με δαπάνες άνω των 3.501€/μήνα ακρίβυνε κατά 11,2%.
12. Ένα άλλο εύρημα που παρουσιάζει ενδιαφέρον είναι οι μεταβολές που έχουν επέλθει κατά το χρονικό διάστημα 2008 – 2011 στην κατανομή των μηνιαίων δαπανών του μέσου νοικοκυριού στις δώδεκα μεγάλες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών, όπως αυτές έχουν ταξινομηθεί στους ΕΟΠ. Κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα η μηνιαία δαπάνη του μέσου νοικοκυριού μειώθηκε κατά 22 % ή – σε σταθερές τιμές του 2008 – από 2.118 σε 1650, 70 Ευρώ. Οι μεγαλύτερες μειώσεις έχουν σημειωθεί στις εξής κατηγορίες: (α) Είδη ένδυσης και υπόδησης {41,6 %}, (β) Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης {33,4 %}, (γ) Επικοινωνίες {29,1 %}, (δ) Υγεία {27 %} και (ε) Ξενοδοχεία, καφεενεία και εστιατόρια {25,5 %}. Αντίστοιχα οι μικρότερες μειώσεις έχουν παρατηρηθεί – στοιχείο που είναι ενδεικτικό της ανελαστικότητας αυτών των καταναλωτικών δαπανών – στις εξής κατηγορίες: (α) Είδη διατροφής και μη οινοπνευματώδη ποτά {7,5 %}, (β) Εκπαίδευση {11%} και (γ) Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμός κατοικίας {16,5 %}. Τέλος, για το 2011 οι δαπάνες για στέγαση, ύδρευση, καύσιμα και φωτισμό κατοικίας μαζί με τις δαπάνες για είδη διατροφής και εκείνες για μεταφορές αποτελούν το 45, 3 % των μηνιαίων δαπανών του μέσου νοικοκυριού
13. Ενώ για το μέσο νοικοκυριό η μηνιαία δαπάνη για αγορά αγαθών και υπηρεσιών μειώθηκε κατά το χρονικό διάστημα 2008 -2011 από 2.118 σε 1650,7 ευρώ (σε σταθερές τιμές του 2008), οι μειώσεις αυτές διαφοροποιούνται εάν εκτιμηθούν με βάση τη θέση στην εργασία του υπευθύνου / επικεφαλής του νοικοκυριού. Πιο συγκεκριμένα, η δαπάνη αυτή για τα νοικοκυριά με επικεφαλής μισθωτό μειώθηκε από 2.471 σε 2.021 ευρώ (μείωση 18,2%), για τα νοικοκυριά με επικεφαλής εργοδότη η δαπάνη μειώθηκε από 3.853 σε 2.781 ευρώ (μείωση 27,8%), για τα νοικοκυριά με

επικεφαλής αυτοαπασχολούμενο η δαπάνη μειώθηκε από 2.569 σε 1.963 ευρώ (μείωση 23,6%) και, τέλος, για τα νοικοκυριά με επικεφαλής συνταξιούχο ή άνεργο η δαπάνη μειώθηκε από 1.581 σε 1.262 ευρώ (μείωση 20,2%).

14. Η εκτίμηση του ΔTK με συντελεστές στάθμισης όπως προκύπτουν από την ΕΟΠ του αντίστοιχου έτους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επιβάρυνση των νοικοκυριών με χαμηλότερες δαπάνες ήταν υψηλότερη. Εάν αφαιρεθεί η επίδραση των δαπανών για μεταφορές, τα νοικοκυριά με χαμηλότερες δαπάνες αντιμετώπισαν υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.501€/μήνα (13,3% έναντι 11,3% κατά την περίοδο 2007-2011).
15. Η εκτίμηση του ΔTK βάσει της κλίμακας εισοδήματος των νοικοκυριών και της στάθμισης βάσει της ΕΟΠ του 2008 δείχνει ότι σωρευτική επιβάρυνση των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα (έως 750€/μήνα) κατά την περίοδο 2007-2011 είναι κατά μία ποσοστιαία μονάδα υψηλότερη σε σχέση με τον πληθωρισμό των νοικοκυριών με εισόδημα άνω των 3.501€/μήνα (14,2%, έναντι 13,2%). Και εδώ, ο ρόλος των δαπανών για μεταφορές είναι καθοριστικός. Η αφαίρεση της αρνητικής επίδρασης της αύξησης του κόστους των μεταφορών αυξάνει την απόσταση ανάμεσα στον ΔTK των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα και τον ΔTK των νοικοκυριών με το υψηλότερο. Κατά την περίοδο 2007-2011 το καλάθι της νοικοκυριάς των νοικοκυριών εισόδημα έως 750€/μήνα ακρίβυνε κατά 13,5%, ενώ το αντίστοιχο καλάθι των νοικοκυριών με εισόδημα άνω των 3.501€/μήνα ακρίβυνε κατά 11,4%. Οι διαφορές κατά την περίοδο 2008-2011 είναι μικρότερες, αλλά και σε αυτή την εκτίμηση ο ΔTK των νοικοκυριών με το μικρότερο εισόδημα διαμορφώθηκε σε πολύ υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον ΔTK των νοικοκυριών με το υψηλότερο εισόδημα (4,0% έναντι 2,4% αντίστοιχα).
16. Η εκτίμηση του ΔTK με συντελεστές στάθμισης όπως προκύπτουν από την ΕΟΠ του αντίστοιχου έτους καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η επιβάρυνση των νοικοκυριών με χαμηλότερο εισόδημα ήταν ακόμα υψηλότερη. Τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα αντιμετώπισαν μια σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 14,8%, ενώ τα νοικοκυριά με εισοδήματα άνω των 3.501€/μήνα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 13,6%. Εάν αφαιρεθεί η επίδραση της δαπάνης μεταφορών τα νοικοκυριά με το χαμηλότερο μηνιαίο εισόδημα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 13,5% την περίοδο 2007-2011. Τα νοικοκυριά με εισοδήματα πάνω από 3.501€/μήνα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 11,4% για την ίδια περίοδο.
17. Τα ευρήματα αυτά σχετικά με τις μεταβολές στο ύψος των δαπανών αλλά και εκείνες τις μεταβολές στο «καλάθι» των αγαθών και των υπηρεσιών που καταναλώνουν τα νοικοκυριά είναι αναμενόμενα αφού δεν αποτυπώνουν τίποτε άλλο από την κατάσταση της παρατεταμένης ύφεσης που σε μεγάλο

βαθμό είναι συνέπεια της πολιτικής της «εσωτερικής υποτίμησης». Ωστόσο, το στοιχείο εκείνο που εμφανίζεται παράδοξο σε αυτή τη συγκυρία είναι ότι και ο πληθωρισμός συμβάλλει – έστω και οριακά - σε αυτήν την «αντιστροφή» της εισοδηματικής πυραμίδας καθώς η επιβάρυνση που προκαλεί στα «φτωχότερα» νοικοκυριά είναι μεγαλύτερη κατά μία έως μιάμιση ποσοστιαία μονάδα σε σύγκριση με εκείνη που προκαλείται για τα πλουσιότερα νοικοκυριά. Βάσει των παραπάνω, είναι σαφές ότι η μεταβολή των τιμών κατά τα έτη στα οποία η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ύφεση ήταν σημαντικά υψηλότερη στα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνουν τα φτωχότερα νοικοκυριά σε σχέση με τα πλουσιότερα.

Ζητήματα μεθοδολογίας

Σχετικά με την εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή

Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ) αποτυπώνει την επίδραση των μεταβολών των τιμών λιανικής στις δαπάνες για την αγορά των αγαθών και υπηρεσιών που συνθέτουν το λεγόμενο «καλάθι της νοικοκυράς». Βάση για την κατάρτιση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή αποτελεί η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, η οποία διενεργείται από την ΕΛΣΤΑΤ σε δείγμα νοικοκυριών όλης της Χώρας με στόχο τη συγκέντρωση στοιχείων αναφορικά με τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών.

Στους πίνακες που καταρτίζονται από την ΕΟΠ, εμφανίζονται οι δαπάνες των νοικοκυριών για τα επιμέρους αγαθά και υπηρεσίες, ως μηνιαίοι μέσοι όροι του συνόλου των νοικοκυριών κάθε ομάδας, ανεξαρτήτως του εάν όλα τα νοικοκυριά μιας ομάδας δήλωσαν ή όχι δαπάνες για τα αντίστοιχα αγαθά και υπηρεσίες. Από την ΕΟΠ δεν καλύπτονται τα κάθε είδους συλλογικά νοικοκυριά (νοσοκομεία, γηροκομεία, οικοτροφεία κλπ.), καθώς και οι ξένοι επισκέπτες (τουρίστες).

Είναι προφανές ότι ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή εκπληρώνει το σκοπό του εφόσον πληροί δύο προϋποθέσεις. Αφενός, τα αγαθά και οι υπηρεσίες που υπόκεινται σε τιμοληψία πρέπει να ανταποκρίνονται στις καταναλωτικές συνθήκες των νοικοκυριών, δηλαδή, το λεγόμενο «καλάθι της νοικοκυράς» να είναι αντιπροσωπευτικό του μέσου νοικοκυριού. Αφετέρου, οι συντελεστές στάθμισης που προκύπτουν από την ΕΟΠ, δηλαδή η σύνθεση των δαπανών των νοικοκυριών να ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Δεδομένου ότι η σύνθεση της κατανάλωσης (καταναλωτικό πρότυπο) μεταβάλλεται διαχρονικά δημιουργείται η ανάγκη αναθεωρήσεων του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με στόχο, κυρίως, την αναθεώρηση των συντελεστών στάθμισης και την ανανέωση του δείγματος των ειδών (αγαθών και υπηρεσιών), που περιλαμβάνονται στο Δείκτη. Διεθνώς, θεωρείται στατιστική ανάγκη και πρακτική να γίνεται αναθεώρηση του Δείκτη όταν παρατηρείται ουσιώδης μεταβολή στη σύνθεση της κατανάλωσης. Η αναθεώρηση αυτή είναι προτιμότερο να γίνεται κατά χρονικά διαστήματα όχι μεγαλύτερα της πενταετίας ή, το πολύ, επταετίας.

Μέχρι και το 2008, ο καταρτιζόμενος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή είχε έτος βάσης το 2005 (2005=100,0) και διαμορφώνονταν βάσει της σύνθεσης των καταναλωτικών δαπανών των ιδιωτικών νοικοκυριών της Χώρας, όπως αυτές είχαν προκύψει από την ΕΟΠ 2004/05. Το 2008 διαπιστώθηκε ότι η διάρθρωση της κατανάλωσης και οι συνθήκες δια βίωσης είχαν μεταβληθεί υπό την επίδραση κοινωνικών και, κυρίως, οικονομικών παραγόντων. Για το λόγο αυτό, το 2009 ολοκληρώθηκε η αναθεώρηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή προκειμένου αυτός να προσαρμοστεί στα νεότερα δεδομένα της ιδιωτικής κατανάλωσης.

Η αναθεώρηση του ΔΤΚ βασίστηκε στα αποτελέσματα της ΕΟΠ του έτους 2008. Ως έτος βάσης ελήφθη το 2009 (2009=100,0) προκειμένου ο νέος Δείκτης να έχει ως

βάση πιο πρόσφατο έτος. Οι συντελεστές στάθμισης των ειδών που χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση του αναθεωρημένου ΔTK υπολογίστηκαν με βάση τα αποτελέσματα της ΕΟΠ 2008 αφού προηγουμένως έγινε προσαρμογή των στοιχείων σε τιμές του 2009.

Αντίστοιχη, όμως μεταβολή του καταναλωτικού προτύπου έχει διαπιστωθεί και κατά την περίοδο 2009-2012, λόγω της επίδρασης της οικονομικής κρίσης στο εισόδημα των νοικοκυριών. Βάσει των παραπάνω, και δεδομένου ότι μετά το 2008 η ΕΟΠ διενεργείται σε ετήσια βάση, στα πλαίσια της παρούσας εργασίας επιλέξαμε να υπολογίσουμε δύο ομάδες του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.

- ο Η πρώτη ομάδα αφορά την εκτίμηση του ΔTK για κάθε κατηγορία νοικοκυριών βάσει του ύψους των μηνιαίων δαπανών που πραγματοποιεί.
- ο Η δεύτερη ομάδα αφορά την εκτίμηση του ΔTK για κάθε κατηγορία νοικοκυριών βάσει του ύψους του μηνιαίου εισοδήματός του.

Αντίστοιχα, για κάθε ομάδα εκτιμήσαμε δύο διαφορετικές εκδοχές του ΔTK.

- Στην πρώτη εκδοχή υιοθετήσαμε τους ίδιους συντελεστές στάθμισης με αυτούς που υιοθετεί και η ΕΛΣΤΑΤ, δηλαδή εκείνους που προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2008, σε τιμές του 2009.
- Στη δεύτερη εκδοχή χρησιμοποιήσαμε τους συντελεστές στάθμισης κάθε έτους (2008, 2009, 2010, 2011) όπως προκύπτουν από την αντίστοιχη ΕΟΠ. Δηλαδή, οι συντελεστές στάθμισης του ΔTK για το έτος 2009 προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2009, οι συντελεστές στάθμισης του ΔTK για το έτος 2010 προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2010 κ.ο.κ. Βάσει των παραπάνω υπολογίσαμε το ΔTK για το σύνολο των νοικοκυριών και το ΔTK για κάθε μια από τις κλίμακες μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών.

Ο υπολογισμός του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή έγινε βάσει του ίδιου τύπου τον οποίο χρησιμοποιεί και η ΕΛΣΤΑΤ, δηλαδή με χρήση παραλλαγής του τύπου Laspeyres ως εξής:

$$I^t = \sum_{i=1}^k R_i^t w_i, \quad i = 1, 2, \dots, k,$$

Όπου:

I^t	ο γενικός δείκτης της τρέχουσας περιόδου (μήνα) t,
$R_i^t w_i$	ατομικός δείκτης του είδους i (ή ομάδας ομοειδών ειδών), για το οποίο υπάρχει συντελεστής στάθμισης του μήνα t
$w_i = \frac{p_i^0 q_i^0}{\sum_{i=1}^k p_i^0 q_i^0}$	αντίστοιχος συντελεστής στάθμισης (βάσει της ΕΟΠ) του είδους i, όπου p_i^0 και q_i^0 είναι, αντίστοιχα, οι τιμές και οι ποσότητες του είδους i, κατά την περίοδο βάσης 0.

Εννοιολογώντας τα «φτωχότερα» και τα «πλουσιότερα» νοικοκυριά.

Το ύψος των δαπανών του νοικοκυριού είναι θετική συνάρτηση του αριθμού των μελών του. Νοικοκυριά με περισσότερα μέλη είναι αναμενόμενο να αντιμετωπίζουν υψηλότερες μηνιαίες δαπάνες απ' ό,τι νοικοκυριά με λιγότερα μέλη. Δηλαδή, ένα νοικοκυριό με ένα άτομο που δαπανά από 751€ έως 1.100€ μπορεί να βρίσκεται σε καλύτερη θέση από ένα νοικοκυριό που αποτελείται από ένα ζευγάρι με δύο παιδιά και δαπανά από 1.401€ έως 1.800€ το μήνα. Κατά συνέπεια το ύψος της δαπάνης δεν συνιστά ασφαλή δείκτη του κατά πόσο ένα νοικοκυριό είναι πλουσιότερο ή φτωχότερο εάν δεν σταθμιστεί βάσει του αριθμού των μελών του.

Αντίστοιχα, το εισόδημα του νοικοκυριού είναι θετική συνάρτηση του αριθμού των μελών του. Νοικοκυριά με περισσότερα μέλη είναι αναμενόμενο να έχουν υψηλότερο συνολικό εισόδημα λόγω της πιθανότητας να εργάζονται ή να λαμβάνουν εισοδηματικές ενισχύσεις ή σύνταξη περισσότερα του ενός μέλη. Και σε αυτή την περίπτωση, ένα νοικοκυριό που αποτελείται από ένα ζευγάρι με εισόδημα από 1.401€ έως 1.800€ το μήνα μπορεί να βρίσκεται σε χειρότερη θέση σε σχέση με ένα νοικοκυριό που αποτελείται από ένα μόνο άτομο και εισόδημα από 751€ έως 1.100€. Δηλαδή το ύψος του εισοδήματος του νοικοκυριού πρέπει και αυτό να σταθμιστεί βάσει του αριθμού των μελών του.

Τα παραπάνω προβλήματα μπορούν μερικώς να ξεπεραστούν εάν υπολογίσουμε τη μέση κατά κεφαλήν δαπάνη και εισόδημα του κάθε νοικοκυριού. Η εκτίμηση της κ.κ. δαπάνης κάθε νοικοκυριού είναι, επομένως, κεντρικής σημασίας προκειμένου να αποσαφηνιστούν δύο έννοιες που θα χρησιμοποιηθούν στη συνέχεια, οι έννοιες των *φτωχότερων* και *πλουσιότερων* νοικοκυριών. Τα ερωτήματα που πρέπει να απαντηθούν είναι δύο:

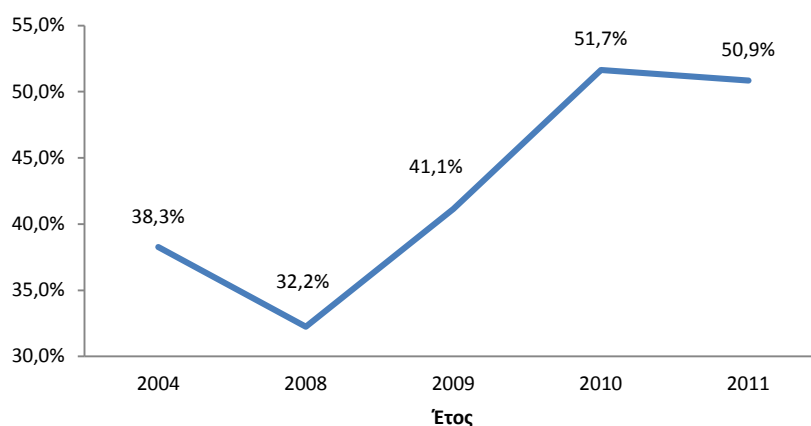
- κατά πόσο η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη του νοικοκυριού αυξάνεται όταν αυξάνεται η συνολική δαπάνη του νοικοκυριού ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών του, και
- κατά πόσο η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη του νοικοκυριού αυξάνεται όταν αυξάνεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού ανεξαρτήτως του αριθμού των μελών του,

Και στις δύο περιπτώσεις ως συντελεστής στάθμισης λήφθηκε το μέσο μέγεθος του νοικοκυριού ανά τάξεις συνολικών δαπανών και εισοδημάτων. Όπως φαίνεται στον σχετικό πίνακα (Πίνακας 12 στο παράρτημα) και στις δύο περιπτώσεις η μέση κ.κ. δαπάνη των νοικοκυριών τείνει να αυξάνει όσο αυξάνεται η κλίμακα δαπάνης. Το ίδιο ισχύει και για την κλίμακα εισοδήματος. Δηλαδή, όσο κινούμαστε προς υψηλότερες κλίμακες δαπανών ή εισοδήματος τόσο αυξάνεται η μέση κ.κ. δαπάνη του νοικοκυριού. Βάσει των παραπάνω, ενώ δεν μπορούμε να μιλήσουμε για *φτωχά* και *πλούσια* νοικοκυριά λόγω του ότι δεν γνωρίζουμε την ακριβή κατανομή του εισοδήματος, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι νοικοκυριά που κατατάσσονται σε υψηλότερες κλίμακες δαπανών ή εισοδήματος τείνουν να είναι πλουσιότερα από εκείνα που κατατάσσονται σε χαμηλότερες χωρίς αυτό να σημαίνει ότι ισχύει για το σύνολο των νοικοκυριών.

Το ύψος του μηνιαίου εισοδήματος έναντι του ύψους των μηνιαίων δαπανών: ένας δείκτης της εισοδηματικής ασφυξίας των νοικοκυριών.

Η συγκριτική ανάλυση των στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) για τα έτη από το 2008 έως και το 2011 αναδεικνύει μια εξαιρετικά κρίσιμη κατάσταση ως προς την εισοδηματική κατάσταση των νοικοκυριών. Όπως προκύπτει από τα σχετικά στοιχεία, κατά το έτος 2011 το 50,9% του συνόλου των νοικοκυριών της χώρας πραγματοποιούσαν μηνιαίες δαπάνες που υπερβαίνουν τα μηνιαία εισοδήματά τους. Το αντίστοιχο ποσοστό για το έτος το 2008 ήταν 32,2% και για το έτος το 2004 ήταν 38,3% (Διάγραμμα 1). Ταυτόχρονα, ο απόλυτος αριθμός αυτών των νοικοκυριών πενταπλασιάστηκε μέσα σε τρία χρόνια: από 104,5 χιλιάδες το 2008 σε 496,2 χιλιάδες το 2011.

Διάγραμμα/Figure 1: Ποσοστό νοικοκυριών με μηνιαίες δαπάνες που υπερβαίνουν το μηνιαίο εισόδημα / Percentage of households with monthly expenditure exceeding monthly income

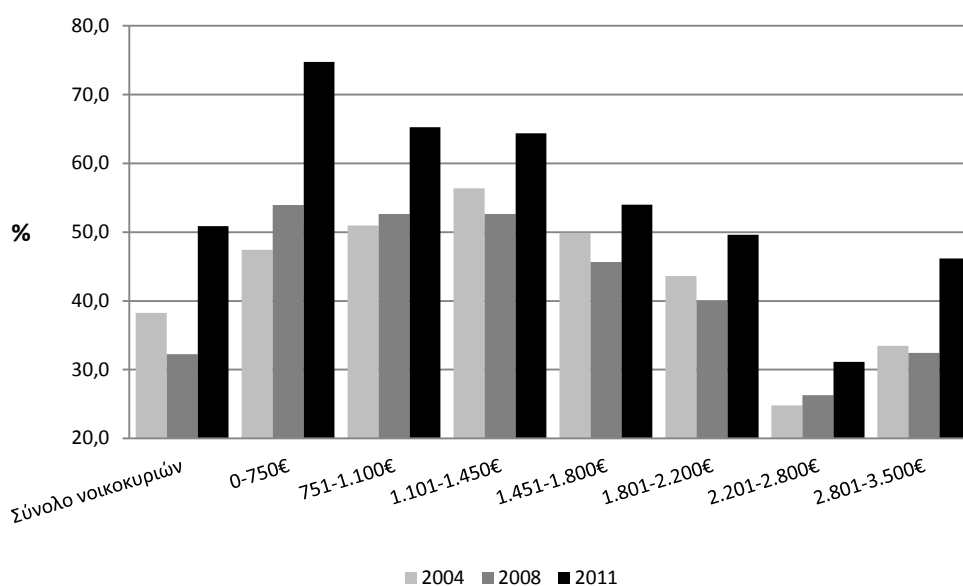

Στο Διάγραμμα 2 (και Πίνακας 13, Πίνακας 14 και Πίνακας 15 στο παράρτημα), αποτυπώνεται η επιμέρους κατανομή των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματος τους δαπάνες βάσει του ύψους του εισοδήματος. Όπως φαίνεται, η δυσμενής κατάσταση επηρεάζει κατά κύριο λόγο τις δύο χαμηλότερες εισοδηματικές κλίμακες. Αναλυτικότερα, κατά το έτος 2011 υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες πραγματοποίησε:

- το 74,8% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα έως 750€, έναντι 53,9% το 2008 και 47,4% το 2004,
- το 65,2% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 751 έως 1.100€, έναντι 52,6% το 2008 και 51% το 2004,
- το 64,4% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 1.101 έως 1.450€, έναντι 52,6% το 2008 και 56,4% το 2004,
- το 54,0% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 1.451 έως 1.800€, έναντι 45,7% το 2008 και 49,9% το 2004,

- το 49,6% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 1.801 έως 2.200€, έναντι 39,9% το 2008 και 43,6% το 2004,
- το 31,1% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 2.201 έως 2.800€, έναντι 26,3% το 2008 και 24,8% το 2004,
- το 46,2% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 2.801 έως 3.500€, έναντι 32,4% το 2008 και 33,5% το 2004 και,
- το 0,0% των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα από 3.501€ και άνω.

Διάγραμμα/Figure 2: Νοικοκυριά με μηνιαίες δαπάνες άνω του μηνιαίου εισοδήματος ανά κατηγορία εισοδήματος ως ποσοστό επί του συνόλου των νοικοκυριών της κατηγορίας / Households with exceeding expenses by income bracket

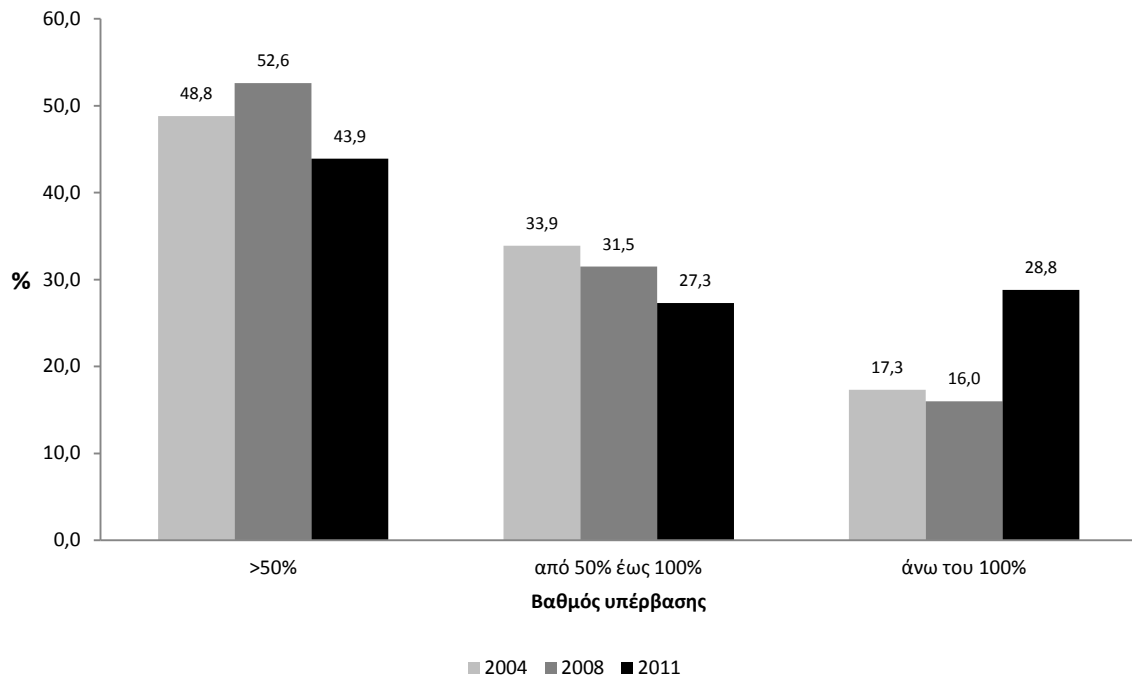

Σημαντική επιδείνωση παρουσιάζει και ο βαθμός υπέρβασης. Το ποσοστό των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματός του δαπάνες μειώθηκε στις κλίμακες μικρών υπερβάσεων (έως 100%) εις όφελος της κλίμακας υψηλής υπέρβασης (Διάγραμμα 4). Ειδικότερα, κατά το 2011 από το σύνολο των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες:

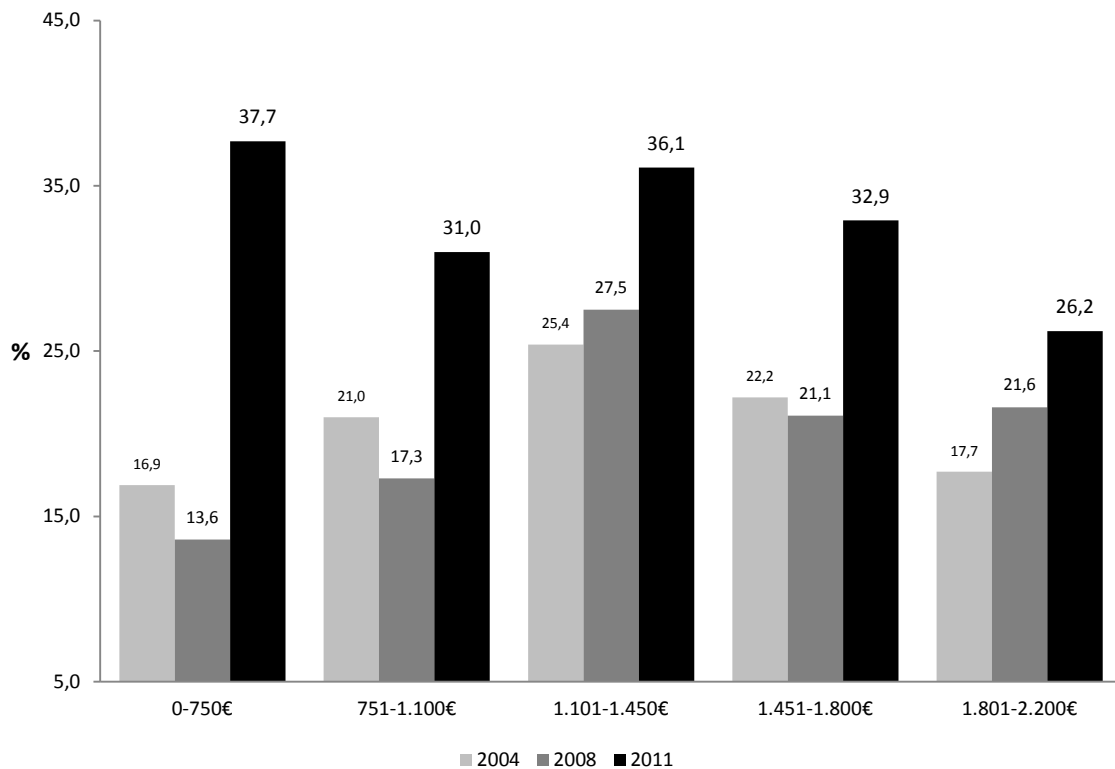
- το 43,9% πραγματοποίησε δαπάνες άνω του 50% του εισοδήματος του (έναντι 52,6% το 2008),
- το 27,3% πραγματοποίησε δαπάνες από 50% έως 100% του εισοδήματος του (έναντι 31,5% το 2008) και,
- το 28,8% πραγματοποίησε δαπάνες άνω του 100% του εισοδήματος του (έναντι 16,8% το 2008).

Ωστόσο, αυτά τα μεγέθη παρουσιάζουν πολύ μεγαλύτερη επιδείνωση εάν τα εξετάσουμε βάσει της εισοδηματικής κλίμακας. Όπως φαίνεται στο σχετικό διάγραμμα (Διάγραμμα 3 και Πίνακας 17 στο παράρτημα) το ποσοστό των νοικοκυριών με δαπάνες που υπερβαίνουν το διπλάσιο του εισοδήματός τους αυξήθηκε από 13,6% το 2008 σε 37,7% το 2011. Αντίστοιχα υψηλή επιδείνωση παρουσιάζει και η αμέσως επόμενη εισοδηματική κατηγορία.

Διάγραμμα/Figure 3:Κατανομή των νοικοκυριών βάσει του βαθμού υπέρβασης των δαπανών έναντι των εισοδημάτων τους (σύνολο νοικοκυριών / Excessiveness rate

Διάγραμμα / figure 4: Κατανομή των νοικοκυριών βάσει του βαθμού υπέρβασης των δαπανών έναντι των εισοδημάτων τους (νοικοκυριά με υπέρβαση άνω του 100% του εισοδήματος / Households with excessiveness rate more than 100% by income bracket

Πρέπει να επισημανθεί, ότι η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών, από την οποία προκύπτουν τα παραπάνω στοιχεία καταγράφει μόνο τις τρέχουσες δαπάνες για αγαθά και υπηρεσίες. Με άλλα λόγια, το εισόδημα στο οποίο αναφέρεται δεν είναι πάντα το καθαρό εισόδημα του νοικοκυριού, δηλαδή το εισόδημα το οποίο προκύπτει εάν αφαιρεθούν υποχρεώσεις φορολογικής φύσης. Για παράδειγμα, δεν ενσωματώνεται η επίδραση έκτατων τελών ή φόρων (π.χ. ΕΕΤΗΔΕ) τα οποία έχουν επίσης αυξηθεί κατά την τελευταία τετραετία. Αντίστοιχα, δεν ενσωματώνεται η επίδραση στο εισόδημα του φόρου εισοδήματος όταν αυτός δεν παρακρατείται στην πηγή (κάτι το οποίο συμβαίνει εν μέρει μόνο στην περίπτωση των μισθωτών). Υπό αυτή την έννοια, η διαπίστωση ότι το 50,9% των νοικοκυριών δαπανά, κατά μέσο όρο, σε μηνιαία βάση περισσότερα από τα εισοδήματά του, συνιστά υποεκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης.

Το ερώτημα που προκύπτει αφορά τις αιτίες αλλά και τις πηγές χρηματοδότησης αυτής της υπέρβασης.

Ως προς τις αιτίες, μόνο υποθέσεις μπορούμε να κάνουμε δεδομένου ότι η ΕΟΠ δεν μας παρέχει σχετικά στοιχεία. Η πλέον εύλογη υπόθεση είναι ότι ο κύριος λόγος που προκαλεί αυτή την υπέρβαση είναι η αδυναμία μιας μεγάλης και συνεχώς διευρυνόμενης ομάδας νοικοκυριών να καλύψουν τις τρέχουσες υποχρεώσεις τους.

Όπως θα δούμε στα επόμενα, περίπου το 45% της δαπάνης των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα έως 1.100€ αφορά δαπάνες στέγασης και αγορά τροφίμων. Αντίστοιχα, το 45% της δαπάνης των νοικοκυριών με ύψος μηνιαίων δαπανών έως 750€ αφορά δαπάνες στέγασης και αγορά τροφίμων. Το ποσοστό για τα νοικοκυριά με δαπάνες από 751€ έως 1.100€ είναι 40%.

Φαίνεται δηλαδή, ότι τα νοικοκυριά με χαμηλότερα εισοδήματα ή/και χαμηλότερες δαπάνες το ύψος των ανελαστικών υποχρεώσεων απορροφά πολύ μεγαλύτερο τμήμα του εισοδήματός τους. Υπό αυτή την έννοια, και δεδομένης της μείωσης των μισθών, η ασφαλέστερη υπόθεση είναι ότι οι υπερβάλλουσες δαπάνες προκύπτουν λόγω της στενότητας του εισοδήματος και όχι π.χ. λόγω μιας προσδοκίας για υψηλότερα εισοδήματα στο μέλλον.

Ως προς τις πηγές χρηματοδότησης της υπερβάλλουσας δαπάνης είναι εύλογο να υποθέσουμε ότι αυτές είναι τρεις: η κατανάλωση αποταμιευμένου κεφαλαίου δηλαδή κυρίως οι τραπεζικές καταθέσεις των νοικοκυριών, η δανειοδότηση από το τραπεζικό σύστημα είτε άμεσα (π.χ. καταναλωτικά δάνεια) είτε έμμεσα (π.χ. πιστωτικές κάρτες) καθώς και τα άτυπα φιλικά δάνεια από άλλα μέλη της οικογένειας, από φίλους ή από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

Για την επιβεβαίωση αυτής της υπόθεσης απαιτείται λεπτομερέστερη οικονομετρική ανάλυση η οποία δεν γίνεται στο παρόν κείμενο. Ωστόσο, η μεταβολή των κύριων μεγεθών που αυτή η ανάλυση θα χρησιμοποιούσε ως εισροές μας δίνει ισχυρές ενδείξεις για την ισχύ της υπόθεσής μας.

Ενδεικτικά, το ύψος των καταθέσεων των νοικοκυριών αυξάνονταν έως και τον Ιούνιο του 2009 και έκτοτε εμφανίζει μείωση στους 23 από τους 30 μήνες που μεσολάβησαν έως και τον Δεκέμβριο του 2011. Οι σωρευτική απώλεια ιδιωτικών

καταθέσεων φυσικών προσώπων της περιόδου Ιούνιος 2009 – Δεκέμβριος 2011 αγγίζει τα 50 δις ευρώ. Τμήμα αυτής της εκροής, που εκτιμάται στα περίπου 33 δις ευρώ σύμφωνα με δημοσιεύματα του Τύπου που επικαλούνται πηγές από την Γ.Γ.Π.Σ., προσανατολίστηκε σε τραπεζικά ιδρύματα εκτός Ελλάδας. Το υπόλοιπο τμήμα συνιστά κατανάλωση αποταμιευτικού κεφαλαίου από τα νοικοκυριά. Αντίστοιχα, η καθαρή ετήσια ροή της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά -ακόμα και εάν δεν συνυπολογίσουμε τα στεγαστικά δάνεια- υπήρξε θετική έως και το 2009 και έγινε αρνητική από το 2010 και μετά. Τέλος, κατά την ίδια περίοδο, και ιδιαίτερα μετά το 2010, αυξήθηκαν σημαντικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των νοικοκυριών.¹ Από τα παραπάνω προκύπτει ότι η εξέλιξη ως προς το ύψος της δανειοδότησης των νοικοκυριών σε συνδυασμό με την μεταβολή του όγκου των καταθέσεων των νοικοκυριών, είναι τέτοιου βαθμού που επαρκούν στο να καλύψουν την υπέρβαση των μηναίων δαπανών έναντι των εισοδημάτων των νοικοκυριών. Ωστόσο, η υπόθεση αυτή πρέπει να ελεγχθεί περαιτέρω.

Σε κάθε περίπτωση, η αρνητική καθαρή ετήσια ροή της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά, η αύξηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, η εξάντληση των ιδιωτικών καταθέσεων και η συνεχιζόμενη μείωση των εισοδημάτων των νοικοκυριών δημιουργούν μια ασφυκτική κατάσταση η οποία ήδη έχει υπερβεί κατά πολύ τη χρονική διάρκεια κατά την οποία δεν παράγει εκρηκτικά κοινωνικά προβλήματα.

¹ Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση του Διοικητή για το έτος 2010, Απρίλιος 2011

Η αναστροφή της εισοδηματικής πυραμίδας

Η Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών δεν είναι μια έρευνα εισοδήματος. Κατά συνέπεια τα στοιχεία που μας δίνει για την εισοδηματική κατάσταση των νοικοκυριών είναι σχετικά περιορισμένα. Ωστόσο, από αυτά τα στοιχεία προκύπτει ότι κατά την περίοδο 2008-2011 η εισοδηματική πυραμίδα των νοικοκυριών επιδεινώθηκε μέσω της μείωσης των νοικοκυριών που τοποθετούνται στις μεσαίες και ανώτερες εισοδηματικές κλίμακες και της αύξησης των νοικοκυριών που τοποθετούνται στις κατώτερες.

Όπως βλέπουμε στον Πίνακα 1 το ποσοστό των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα έως 1.100€ αυξήθηκε από το 15,4% του συνόλου των νοικοκυριών το 2008 σε 32,5% το 2011. Αντίστοιχη μεταβολή, όχι όμως τόσο σημαντική παρουσιάζει και το ποσοστό των νοικοκυριών με εισοδήματα από 1.101€ έως 1.800€. Το πλέον ανησυχητικό είναι ότι οι μεταβολές αυτές οφείλονται στην αύξηση των νοικοκυριών που κατατάσσονται στην κατώτατη εισοδηματική κλίμακα. Τα νοικοκυριά με μηνιαία εισοδήματα έως 750€ αυξήθηκαν από 4,8% του συνόλου το 2008 σε 16,0% το 2011.

Θα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού δεν αποτελεί ασφαλή δείκτη λόγω του ότι οι κλίμακες υψηλότερων εισοδημάτων αφορούν νοικοκυριά με υψηλότερο μέσο όρο μελών. Όντως, το 2011 το μέσο μέγεθος των νοικοκυριών με μηνιαία εισοδήματα έως 750€ ήταν 1,93 μέλη ανά νοικοκυριό ενώ το μέσο μέγεθος των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€ το μήνα ήταν 3,35 μέλη/νοικοκυριό. Για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος πραγματοποιήσαμε μια στάθμιση των νοικοκυριών βάσει του αριθμού των μελών τους. Τα αποτελέσματα της στάθμισης αυτής αποτυπώνονται στο κάτω μέρος του Πίνακα 1. Όπως βλέπουμε, ενώ τα τελικά ποσοστά αλλάζουν, η κατεύθυνση των μεταβολών παραμένει η ίδια. Τα νοικοκυριά με χαμηλά εισοδήματα υπερδιπλασιάστηκαν και τα νοικοκυριά με υψηλότερα εισοδήματα μειώθηκαν.

Βάσει των παραπάνω, το 2011 περίπου το 12% του πληθυσμού της χώρας ζει σε νοικοκυριά με μηνιαία εισοδήματα έως 750€ και το 25% του πληθυσμού της χώρας ζει σε νοικοκυριά με μηνιαία εισοδήματα έως 1.100€. Τα αντίστοιχα ποσοστά το 2008 ήταν 2,2% και 8,5% (Πίνακας 2).

Πίνακας / Table 1: Ποσοστιαία κατανομή νοικοκυριών βάσει της εισοδηματικής κλίμακας / Households by income bracket

	2008	2009	2010	2011
μέχρι 1.100€ εκ των οποίων...	15,4	23,5	36,4	32,5
<i>μέχρι 750 €</i>	4,8	8,4	20,5	16,0
<i>751-1.100 €</i>	10,7	15,1	15,9	16,5
1.101 - 1.800€ εκ των οποίων...	22,4	26,0	26,4	26,9
<i>1.101-1.450 €</i>	11,5	13,7	15,2	14,5
<i>1.451-1.800 €</i>	10,9	12,3	11,2	12,4
1.801€ - 2.800€ εκ των οποίων...	27,2	23,7	18,1	19,6
<i>1.801-2.200 €</i>	13,0	10,8	8,4	9,5
<i>2.201-2.800 €</i>	14,1	12,9	9,7	10,1
2.800€ και άνω εκ των οποίων...	35,1	26,8	19,1	21,0
<i>2.801-3.500 €</i>	12,8	11,3	6,1	9,1
<i>3.501και άνω €</i>	22,3	15,5	13,0	11,8
<i>Ποσοστιαία κατανομή σταθμισμένων νοικοκυριών βάσει της εισοδηματικής κλίμακας</i>				
μέχρι 1.100€ εκ των οποίων...	25,9	36,7	39,4	40,4
<i>μέχρι 750 €</i>	9,3	16,0	21,4	21,2
<i>751-1.100 €</i>	16,6	20,7	18,1	19,3
1.101 - 1.800€ εκ των οποίων...	24,4	24,5	27,3	26,8
<i>1.101-1.450 €</i>	13,5	13,4	16,0	15,3
<i>1.451-1.800 €</i>	10,8	11,1	11,3	11,4
1.801€ - 2.800€ εκ των οποίων...	23,5	19,4	17,2	16,8
<i>1.801-2.200 €</i>	11,7	9,1	8,3	8,2
<i>2.201-2.800 €</i>	11,7	10,3	9,0	8,6
2.800€ και άνω εκ των οποίων...	26,3	19,4	16,0	16,0
<i>2.801-3.500 €</i>	10,0	8,3	5,4	7,3
<i>3.501και άνω €</i>	16,3	11,1	10,6	8,7

Πηγή: ΕΟΠ 2008, 2009, 2010, 2011

Πίνακας / table 2: Ποσοστιαία κατανομή του πληθυσμού σε νοικοκυριά βάσει της εισοδηματικής κλίμακας αυτών / population living in households by income bracket

	2008	2009	2010	2011
μέχρι 1.100€ εκ των οποίων...	8,5	14,2	33,3	25,3
<i>μέχρι 750 €</i>	2,2	4,0	19,5	11,6
<i>751-1.100 €</i>	6,3	10,2	13,8	13,7
1.101 - 1.800€ εκ των οποίων...	19,1	25,4	25,2	26,2
<i>1.101-1.450 €</i>	9,0	12,9	14,2	13,3
<i>1.451-1.800 €</i>	10,1	12,5	11,0	12,9
1.801€ - 2.800€ εκ των οποίων...	29,0	26,5	18,8	22,1
<i>1.801-2.200 €</i>	13,4	11,8	8,4	10,6
<i>2.201-2.800 €</i>	15,7	14,8	10,4	11,5
2.800€ και άνω εκ των οποίων...	43,2	33,9	22,7	26,5
<i>2.801-3.500 €</i>	15,1	14,1	6,9	11,1
<i>3.501και άνω €</i>	28,0	19,8	15,7	15,4

Πηγή: ΕΟΠ 2008, 2009, 2010, 2011

Οι μεταβολές στο καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών εν μέσω της κρίσης

Μεταβολές του καταναλωτικού προφίλ του μέσου νοικοκυριού

Η εξέλιξη του καταναλωτικού προτύπου των νοικοκυριών, όπως αυτό αποτυπώνεται ως ποσοστά επί του μέσου όρου μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών της Χώρας (σύμφωνα με τις 12 κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών ατομικής κατανάλωσης COICOP - HBS 2003) κατά την περίοδο 2008 – 2011 διαμορφώθηκε ως εξής (Πίνακας 20 στο παράρτημα):

- Οι δαπάνες για ένδυση – υπόδηση και για διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης εμφάνισαν σημαντική υποχώρηση. Μικρότερες μειώσεις παρατηρούνται και στις δαπάνες για επικοινωνία, για Υγεία, και, για ξενοδοχεία & εστιατόρια.

Σε σταθερές τιμές (2008) οι δαπάνες του μέσου νοικοκυριού ένδυση και υπόδηση μειώθηκαν κατά 41,6%, για διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης κατά 33,4%, για επικοινωνίες κατά 29,1% και για την υγεία κατά 27%. Οι μειώσεις στις κατηγορίες των ξενοδοχείων & εστιατορίων ήταν της τάξης του 25,5%, των μεταφορών ήταν της τάξης του -23,3%, του πολιτισμού & αναψυχής - 24%.

- Αντίθετα, μικρότερες του μέσου όρου εμφανίζονται οι μειώσεις στις δαπάνες για διατροφή (-7,5%) και στέγαση (-16,5%) λόγω του σχετικά ανελαστικού τους ύψους.

Ως αποτέλεσμα των παραπάνω μεταβολών το μέσο νοικοκυριό το 2011 δαπάνησε περισσότερα χρήματα για είδη διατροφής (17,1% των συνολικών δαπανών του το 2011 έναντι 14,8% το 2008), ενώ αντίστοιχα ενισχύθηκε η σημασία των δαπανών στέγασης (26,2% το 2011 έναντι 24,5% το 2008).

Σύμφωνα με το σχετικά δελτία της ΕΛ.ΣΤΑΤ.,² η μέση μηνιαία δαπάνη αναλόγως του τύπου του νοικοκυριού διαμορφώθηκε ως εξής:

Ως προς τον τύπου του νοικοκυριού (Πίνακας 21):

- Η χαμηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο παρατηρείται στα νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα μόνο άτομο ηλικίας άνω 65 ετών. Αυτά τα νοικοκυριά δαπανούν το 36,7% το 2011 (έναντι 34,3% το 2008) της αντίστοιχης μέσης μηνιαίας δαπάνης του συνόλου των νοικοκυριών της Χώρας.
- Αντίθετα, η υψηλότερη μέση μηνιαία δαπάνη το 2011 σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο, παρατηρείται στα νοικοκυριά που αποτελούνται από ένα ζευγάρι με δυο παιδιά έως και 16 ετών. Αυτά τα νοικοκυριά πραγματοποίησαν κατά το 2011 δαπάνες υψηλότερες του εθνικού μέσου όρου κατά 37,9% (έναντι +33,7% το 2008).

2

http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0801/PressReleases/A0801_SFA05_DT_AN_00_2008_01_F_GR.pdf
http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/BUCKET/A0801/PressReleases/A0801_SFA05_DT_AN_00_2011_01_F_GR.pdf

- Συνολικά κατά την περίοδο 2008-2011 η σημαντικότερη επιδείνωση αφορά τα μονογονεϊκά νοικοκυριά με ένα ή περισσότερα παιδιά έως 16 ετών. Η δαπάνη αυτού του τύπου των νοικοκυριών εκτοξεύτηκε από το 91,2% της δαπάνης του μέσου όρου του συνόλου των νοικοκυριών το 2008 στο 114,7% το 2011.

Ως προς την εργασιακή κατάσταση του υπεύθυνου του νοικοκυριού (Πίνακας 22 στο παράρτημα):

- Νοικοκυριά των οποίων ο υπεύθυνος είναι οικονομικά μη ενεργός ή άνεργος δαπάνησαν το 2011 το 76,4% της μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών της Χώρας (έναντι 74,6% το 2008). Αντίθετα, νοικοκυριά με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς δαπάνησαν το 2011 το 168,3% του εθνικού μέσου όρου έναντι 181,9% το 2008.
- Το 2011 σε σύγκριση με το 2008, η υψηλότερη μείωση στις πραγματικές δαπάνες καταγράφεται στα νοικοκυριά με υπεύθυνο αυτοαπασχολούμενο με μισθωτούς (-27,8%), ενώ η μικρότερη πραγματική μείωση (-18,2%) καταγράφεται στις δαπάνες νοικοκυριών με υπεύθυνο μισθωτό.

Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι τα νοικοκυριά των οποίων ο υπεύθυνος είναι είτε άνεργος είτε μη οικονομικά ενεργός περιόρισαν τις δαπάνες τους με ρυθμό που υπολείπεται του μέσου όρου του συνόλου των νοικοκυριών ακριβώς λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων που διαθέτουν για σημαντικές περιστολές δαπανών.

Η διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτύπων των νοικοκυριών βάσει της κλίμακας των μηνιαίων αγορών

Το 2011, η μέση ονομαστική μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών ανήλθε στα 1.824 ευρώ, καταγράφοντας μείωση 13,9% σε σύγκριση με το 2008 και μείωση κατά 6,8% σε σύγκριση με το 2010 (Πίνακας 18 στο παράρτημα). Ωστόσο, σε πραγματικούς όρους, δηλαδή εάν συνυπολογιστεί και η επίδραση του πληθωρισμού, η αντίστοιχες μειώσεις είναι πολύ υψηλότερες.

Η πραγματική μέση μηνιαία δαπάνη των νοικοκυριών, σε τιμές 2008, μειώθηκε σωρευτικά κατά 22% με τον μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής να διαμορφώνεται στο μείον 7,9%. Αυτή η μείωση χαρακτηρίζει όλες τις κλίμακες δαπανών με εξαίρεση την χαμηλότερη εξ' αυτών, δηλαδή τα νοικοκυριά που πραγματοποιούν δαπάνες που δεν υπερβαίνουν τα 750€ το μήνα. Σε αυτή την κατηγορία νοικοκυριών η πραγματική δαπάνη μειώθηκε οριακά (-1,3%). Μπορούμε να κάνουμε δύο υποθέσεις σε σχέση με την εξέλιξη αυτή.

Αφενός, η στασιμότητα της πραγματικής μέσης μηνιαίας δαπάνης των νοικοκυριών με τις μικρότερες μηνιαίες δαπάνες οφείλεται στην αύξηση του απόλυτου αριθμού τους λόγω του «υποβιβασμού» μεγάλου αριθμού νοικοκυριών που κατά τα προηγούμενα έτη κατατασσόταν σε υψηλότερες κλίμακες. Όπως φαίνεται και στον σχετικό πίνακα (Πίνακας 18 στο παράρτημα) ο αριθμός των νοικοκυριών που εντάσσονται στην χαμηλότερη κλίμακα δαπάνης αυξήθηκε την περίοδο 2008-2011

κατά 74,3%. Τα νοικοκυριά αυτά, λόγω του ότι προέρχονται από υψηλότερες κλίμακες δαπανών είναι φυσικό να εμφανίζουν κατά μέσο όρο υψηλότερες δαπάνες σε σχέση με τον μέσο όρο των νοικοκυριών που βρισκόταν από πριν σε αυτή την κατηγορία. Με άλλα λόγια, ο μέσος όρος των δαπανών των «νεοεισερχόμενων» είναι υψηλότερος από την αντίστοιχο μέσο όρο εκείνων των νοικοκυριών που εντασσόταν και κατά το παρελθόν σε αυτή την κατηγορία. Το αποτέλεσμα είναι η συγκράτηση του ρυθμού μείωσης.

Η δεύτερη υπόθεση σχετίζεται με το ιδιαίτερο καταναλωτικό προφίλ των νοικοκυριών αυτής της κατηγορίας. Οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών που καταναλώνει η συγκεκριμένη ομάδα αυξήθηκαν με υψηλότερο ρυθμό συγκριτικά με τα υπόλοιπα αγαθά και υπηρεσίες. Πρόκειται για σχετικά ανελαστικές δαπάνες όπως οι δαπάνες σίτισης, στέγασης και μεταφορών, οι οποίες, από κάποιο σημείο και μετά, δεν μπορούν να συμπιεστούν. Έμμεσο δείκτη αυτής της κατάστασης συνιστά και η κατανομή των νοικοκυριών βάσει του καθεστώτος κατοίκησης (Πίνακας 19 στο παράρτημα).

Το ποσοστό των νοικοκυριών με ύψος δαπανών έως 750€ το μήνα που διαμένουν σε ενοικιαζόμενες διπλασιάστηκε κατά την περίοδο 2008-2011. Το παραπάνω φαινόμενο πρέπει να οφείλεται στην επιδείνωση της εισοδηματικής κατάστασης του νοικοκυριού, η οποία ήταν ταχύτερη απ' ό,τι η μείωση των ενοικίων και όπως είναι λογικό αφορά κυρίως εκείνους που διαμένουν σε οικίες με χαμηλότερα ενοίκια –των οποίων αντίστοιχα τα περιθώρια μείωσης είναι μικρότερα. Αντίθετα, σε ό,τι αφορά το ποσοστό των νοικοκυριών με τις υψηλότερες δαπάνες (άνω των 3.501€) τα οποία διαμένουν σε ενοικιαζόμενες οικίες αποτυπώνεται μια σαφής μείωση.

Όπως προκύπτει από τις σχετικές κατανομές (Πίνακας 23), το συνολικό ύψος των μηνιαίων δαπανών συσχετίζεται αρνητικά με τις δαπάνες για διατροφή, στέγαση, υγεία και επικοινωνίες. Δηλαδή, όσο λιγότερα δαπανά ένα νοικοκυριό τόσο υψηλότερες είναι οι συγκεκριμένες δαπάνες ως ποσοστό του συνόλου των δαπανών που πραγματοποιεί. Έτσι, τα νοικοκυριά που δαπανούν έως 750€ το μήνα κατευθύνουν:

- το 33,8% των συνολικών δαπανών τους σε τρόφιμα - το αντίστοιχο ποσοστό για τα νοικοκυριά που εντάσσονται στην υψηλότερη κλίμακα δαπανών είναι 13,2%,
- το 29,7% των συνολικών δαπανών τους σε δαπάνες κατοικίας - το αντίστοιχο ποσοστό για τα νοικοκυριά που εντάσσονται στην υψηλότερη κλίμακα δαπανών είναι 13,2%,
- το 8,8% των συνολικών δαπανών τους σε δαπάνες υγείας - το αντίστοιχο ποσοστό για τα νοικοκυριά που εντάσσονται στην υψηλότερη κλίμακα δαπανών είναι 7,1%,
- το 5,3% των συνολικών δαπανών τους σε δαπάνες επικοινωνίας - το αντίστοιχο ποσοστό για τα νοικοκυριά που εντάσσονται στην υψηλότερη κλίμακα δαπανών είναι 3,2%.

Επίσης διαφοροποιήσεις διαπιστώνονται και στην επιμέρους δομή των δαπανών για τις παραπάνω κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Ενδεικτικά:

- οι δαπάνες ενοικίου ισοδυναμούν με το 12,8% της συνολικής δαπάνης των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα, έναντι μόλις 1% για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500€ το μήνα.
- η δαπάνη θέρμανσης ισοδυναμεί με το 11,7% της συνολικής δαπάνης των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα έναντι 3,5% στα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500€ το μήνα.
- η σημαντικότερη δαπάνη Υγείας για τα νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα αφορά την αγορά φαρμάκων (6,1%) τη στιγμή που οι ιατρικές υπηρεσίες όλων των ειδικοτήτων εκτός του νοσοκομείου (ιδιώτες ιατροί) αφορά μόλις το 2,2%. Αντιθέτως, για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500€ το μήνα η δαπάνη φαρμάκων περιορίζεται στο 1,2% των συνολικών δαπανών.

Από την άλλη πλευρά, το συνολικό ύψος των μηνιαίων δαπανών συσχετίζεται θετικά με τις δαπάνες για ένδυση-υπόδηση, για διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης, για μεταφορές, για αναψυχή- πολιτισμό, για εκπαίδευση, για ξενοδοχεία-καφενεία-εστιατόρια και για τα διάφορα αγαθά και υπηρεσίες. Δηλαδή, η σχετική σημασία αυτών των κατηγοριών δαπανών αυξάνεται όσο αυξάνεται το συνολικό ύψος των δαπανών ενός νοικοκυριού. Έτσι, τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500€ το μήνα δαπανούν αναλογικά περισσότερα σε:

- Ένδυση και υπόδηση: 7% των συνολικών δαπανών έναντι 2% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα.
- Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης: 7,6% των συνολικών δαπανών έναντι 4,5% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα.
- Μεταφορές: 16,3% των συνολικών δαπανών έναντι 3% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα, κάτι το οποίο οφείλεται στο κόστος καυσίμων και αγοράς μεταφορικών μέσων, δεδομένου ότι η δαπάνη για μετακινήσεις με μέσα μαζικής μεταφοράς είναι αναλογικά υψηλότερη για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€ το μήνα (2,1% έναντι 1,4%).
- Αναψυχή και πολιτισμός: 6,8% των συνολικών δαπανών έναντι 1,7% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα.
- Εκπαίδευση: 5,1% των συνολικών δαπανών έναντι 0,5% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα, κάτι το οποίο οφείλεται κυρίως στις δαπάνες φροντιστηρίων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
- Ξενοδοχεία, καφενεία & εστιατόρια: 11,4% των συνολικών δαπανών έναντι 4,1% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα.
- Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες: 12% των συνολικών δαπανών έναντι 4,5% των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€ το μήνα.

Από τα παραπάνω είναι σαφές ότι άλλα είναι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών με χαμηλές δαπάνες και άλλα είναι αυτά που επηρεάζουν τον προϋπολογισμό των νοικοκυριών με υψηλότερες δαπάνες. Χαρακτηριστικά, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, οι πέντε σημαντικότερες από άποψη ύψους δαπάνες για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€ το μήνα ισούται με το 68% του συνόλου των δαπανών αυτών των νοικοκυριών και με μόλις το 21% του συνόλου των δαπανών με δαπάνες άνω των 3.500€ το μήνα.

Πίνακας / table 3: Συμμετοχή των πέντε σημαντικότερων δαπανών για τα φτωχότερα νοικοκυριά (2011) / Weight of the five most important expenses categories of the poorest households by income bracket									
	Όλα τα νοικοκυριά / Total	Νοικοκυριά με μηνιαίες συνολικές αγορές / households with monthly expenses							
		μέχρι 750 €	751 - 1.100 €	1.101 - 1.450 €	1.451 - 1.800 €	1.801 - 2.200 €	2.201 - 2.800 €	2.801 - 3.500 €	3501 € και άνω
Είδη διατροφής / food	18%	32%	29%	26%	24%	22%	20%	17%	12%
Ενοίκιο κατοικίας / rent	4%	13%	11%	8%	6%	5%	4%	2%	1%
Φωτισμός & θέρμανση κατοικίας / heating	6%	12%	10%	8%	8%	7%	6%	5%	4%
Φάρμακα / medicines	2%	6%	4%	3%	2%	2%	1%	1%	1%
Υπηρεσίες τηλεφωνίας / phone bills	4%	5%	5%	5%	5%	5%	4%	4%	3%
ΣΥΝΟΛΟ / total	33%	68%	59%	51%	45%	41%	35%	30%	21%

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων ΕΟΠ 2011

Η διαφοροποίηση των καταναλωτικών προτύπων των νοικοκυριών βάσει της κλίμακας του μηνιαίου εισοδήματος των νοικοκυριών

Μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η κατανομή των δαπανών των νοικοκυριών εάν τις εξετάσουμε όχι βάσει της κλίμακας των μηνιαίων δαπανών, αλλά βάσει της κλίμακας των μηνιαίων εισοδημάτων του νοικοκυριού (Πίνακας 24). Όπως φαίνεται στο σχετικό πίνακα, όσο μειώνεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού τόσο αυξάνεται η σημασία των δαπανών για:

- Είδη διατροφής (25,2% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 13,5% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€) και,
- Στέγαση (20,0% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 7,8% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€),

Αντίθετα, όσο αυξάνεται το συνολικό εισόδημα του νοικοκυριού τόσο αυξάνονται και οι δαπάνες για:

- Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης (7,8% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€ έναντι 5,6% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€),
- Μεταφορές (16,3% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 8,8% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€),

- Αναψυχή και πολιτισμό (6,9% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 2,8% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€),
- Εκπαίδευση (4,8% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 2,3% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€),
- Ξενοδοχεία και υπηρεσίες εστίασης (11,6% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 7,7% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€) και
- Διάφορα αγαθά και υπηρεσίες (11,9% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα έως 750€ έναντι 7,2% των δαπανών των νοικοκυριών με εισοδήματα άνω των 3.500€).

Τέλος οι δαπάνες Υγείας ενώ καταλαμβάνουν περίπου το ίδιο ποσοστό στις δαπάνες των νοικοκυριών ανεξαρτήτως του συνολικού ύψους του εισοδήματός τους (κοντά στο 6,5%), εμφανίζουν σημαντική διαφοροποίηση ως προς την σύνθεσή τους. Για τα νοικοκυριά με συνολικό εισόδημα έως 750€ η σημαντικότερη δαπάνη αφορά την αγορά φαρμάκων (3,4% έναντι 0,9% για τα νοικοκυριά με εισοδήματα άνω των 3.501€), ενώ για τα νοικοκυριά με συνολικό εισόδημα άνω των 3.500,1€ η σημαντικότερη δαπάνη αφορά τις ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου (3,4%).

Εκτίμηση εναλλακτικών Δεικτών Τιμών Καταναλωτή

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή, απώτερος στόχος της παρούσας μελέτης είναι να εξετάσει την εξέλιξη του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή όπως αυτός διαμορφώνεται όχι για το σύνολο των νοικοκυριών αλλά για κάθε ειδική κατηγορία αυτών. Ειδικότερα, υπολογίστηκαν δύο ομάδες του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή: η πρώτη αφορά την εκτίμηση του ΔTK για κάθε κατηγορία νοικοκυριών βάσει του ύψους των μηνιαίων δαπανών που πραγματοποιεί και η δεύτερη αφορά την εκτίμηση του ΔTK για κάθε κατηγορία νοικοκυριών βάσει του ύψους του μηνιαίου εισοδήματός του.

Αντίστοιχα, για κάθε ομάδα εκτιμήσαμε δύο διαφορετικές εκδοχές του ΔTK. Στην πρώτη εκδοχή υιοθετήσαμε τους ίδιους συντελεστές στάθμισης με αυτούς που υιοθετεί και η ΕΛΣΤΑΤ, δηλαδή εκείνους που προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2008, σε τιμές του 2009. Στη δεύτερη εκδοχή χρησιμοποιήσαμε τους συντελεστές στάθμισης κάθε έτους (2008, 2009, 2010, 2011) όπως προκύπτουν από την αντίστοιχη ΕΟΠ. Δηλαδή, οι συντελεστές στάθμισης του ΔTK για το έτος 2009 προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2009, οι συντελεστές στάθμισης του ΔTK για το έτος 2010 προκύπτουν από την ΕΟΠ του 2010 κ.ο.κ. Ο υπολογισμός του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή έγινε βάσει του ίδιου τύπου τον οποίο χρησιμοποιεί και η ΕΛΣΤΑΤ, δηλαδή με χρήση παραλλαγής του τύπου Laspeyres.

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή βάσει του ύψους των μηνιαίων δαπανών των νοικοκυριών

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ΕΟΠ 2008

Στον Πίνακα 4 αποτυπώνεται το αποτέλεσμα της εκτίμησης του ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει της μέσης μηνιαίας δαπάνης για αγαθά και υπηρεσίες. Ο συντελεστής στάθμισης βάσει του οποίου διαμορφώθηκε ο συγκεκριμένος ΔTK προκύπτει από την ΕΟΠ 2008 σε τιμές του 2009, δηλαδή ο συγκεκριμένος ΔTK είναι και ο δείκτης που υπολογίζει σε μηνιαία και ετήσια βάση η ΕΛΣΤΑΤ.

Όπως φαίνεται, παρά τις επιμέρους ετήσιες διακυμάνσεις, η σωρευτική επιβάρυνση των νοικοκυριών κατά την περίοδο 2007-2011 δεν διαφοροποιείται αναλόγως της τάξης μηνιαίων αγορών.

Σωρευτικά, κατά την περίοδο 2007-2011 τα νοικοκυριά αντιμετώπισαν μια σωρευτική αύξηση των τιμών κοντά στο 13,5%, ανεξαρτήτως του ύψους των δαπανών που πραγματοποιούν. Εάν μάλιστα επικεντρώσουμε μόνο στην περίοδο 2008-2011 τότε, βάσει του πίνακα, τα νοικοκυριά με μικρότερες δαπάνες φαίνεται να αντιμετώπισαν έως και 1,1% χαμηλότερο πληθωρισμό από τα νοικοκυριά με υψηλότερες δαπάνες. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι κατά το έτος 2011 τα νοικοκυριά με μικρότερες συνολικές δαπάνες αντιμετώπισαν σημαντικά υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με εκείνα που δαπανούν περισσότερα χρήματα (4,0% έναντι 3,0% αντίστοιχα).

Ωστόσο το παραπάνω αποτέλεσμα προκύπτει σχεδόν αποκλειστικά από την σημαντική αρνητική επενέργεια που έχει η κατηγορία των Μεταφορών στον πληθωρισμό. Κυρίως για λόγους που σχετίζονται με την αύξηση της τιμής των καυσίμων και την αγορά μεταφορικών μέσων, η συγκεκριμένη κατηγορία δαπάνης παρουσίασε σημαντική αύξηση κατά τα έτη 2010 και 2011 επιδρώντας αρνητικά κυρίως στον πληθωρισμό των νοικοκυριών με υψηλότερες δαπάνες. Αυτή η κατηγορία δαπανών απορροφά μόλις το 3% των δαπανών των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€/μήνα έναντι του 16,3% των δαπανών των νοικοκυριών με δαπάνες άνω των 3.501€/μήνα.

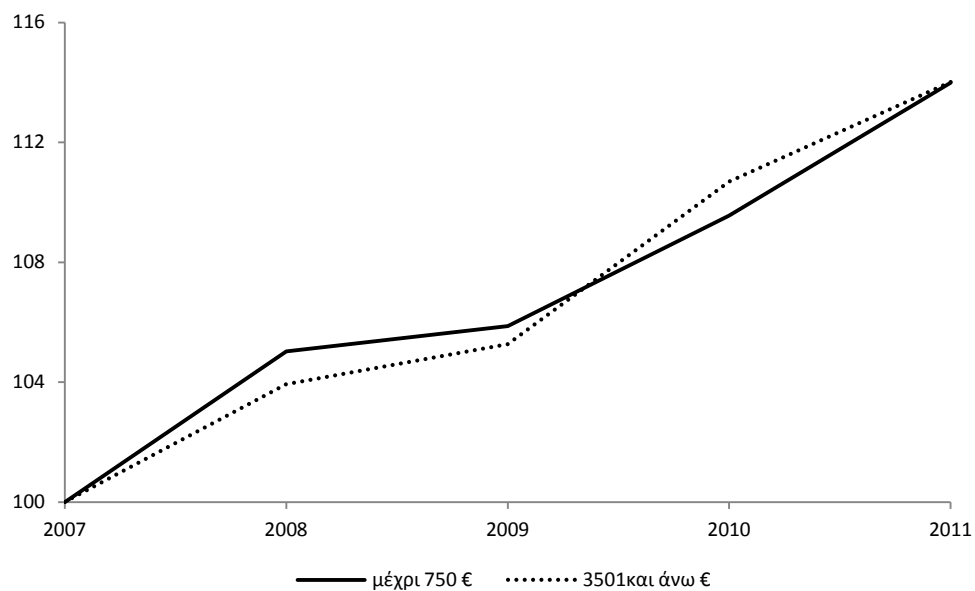
Εάν αφαιρέσουμε την επίδραση αυτής της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης στον ΔTK (συνολική δαπάνη - δαπάνες μεταφορών = 100), η εικόνα που παίρνουμε διαφοροποιείται σημαντικά. Όπως βλέπουμε στο σχετικό πίνακα (Πίνακας 5) η αφαίρεση της αρνητικής επίδρασης της αύξησης της τιμής των Μεταφορών, όχι μόνο μειώνει τον μέσο πληθωρισμό κατά 1,8% το 2010 και κατά 0,4% το 2011, αλλά διαφοροποιεί σημαντικά και την εικόνα του ΔTK για κάθε κατηγορία νοικοκυριού.

Στη νέα κατανομή φαίνεται ότι όσο μικρότερες ήταν οι μηνιαίες δαπάνες ενός νοικοκυριού τόσο αυξάνεται ο πληθωρισμός που αντιμετώπισε και το αντίστροφο.

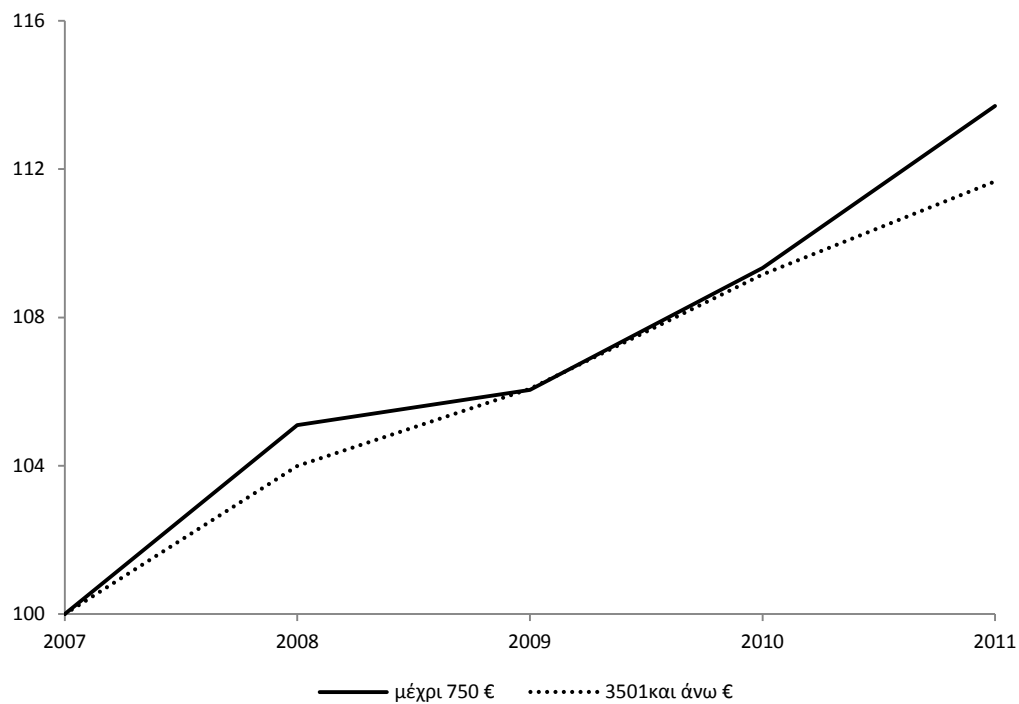
Ειδικότερα, κατά την περίοδο 2007-2011 το καλάθι της νοικοκυριάς των νοικοκυριών με δαπάνες έως 750€/μήνα ακρίβυνε κατά 13%, ενώ το αντίστοιχο καλάθι των νοικοκυριών με δαπάνες άνω των 3.501€/μήνα ακρίβυνε κατά 11,2%. Οι διαφορές κατά την περίοδο 2008-2011 είναι μικρότερες, ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι κατά το έτος 2011 τα νοικοκυριά με την χαμηλότερη μηνιαία δαπάνη αντιμετώπισαν σχεδόν τον διπλάσιο πληθωρισμό σε σχέση με τα νοικοκυριά με την υψηλότερη δαπάνη (4,0% έναντι 2,3% αντίστοιχα).

Πρώτη εκτίμηση ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει της κλίμακας μηνιαίας δαπάνης -συντελεστές στάθμισης από ΕΟΠ 2008- <i>PCI according expenditure brackets</i> <i>Weighed by the Household Survey of 2008</i>												
	Πίνακας / Table 4: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost					Πίνακας / table 5: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost						
	Ετήσια % μεταβολή / annual change				Σωρευτική % μεταβολή / cumulative change		Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή	
	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011
μέχρι 750 €	5,0	0,8	3,5	4,0	13,4	8,3	5,1	0,9	3,1	4,0	13,0	8,0
751-1.100 €	4,8	1,0	4,0	3,9	13,7	8,8	4,9	1,2	3,3	3,8	13,1	8,3
1.101-1.450 €	4,7	1,0	4,3	3,8	13,8	9,2	4,7	1,3	3,3	3,6	13,0	8,2
1.451-1.800 €	4,5	1,1	4,5	3,7	13,7	9,3	4,5	1,4	3,3	3,4	12,7	8,2
1.801-2.200 €	4,3	1,2	4,5	3,5	13,5	9,2	4,4	1,6	3,2	3,2	12,4	8,0
2.201-2.800 €	4,2	1,3	4,7	3,3	13,4	9,3	4,2	1,8	3,1	2,9	12,0	7,8
2.801-3.500 €	4,1	1,3	4,6	3,2	13,2	9,1	4,1	1,9	3,0	2,7	11,7	7,6
3.501 € και άνω	3,9	1,3	5,2	3,0	13,4	9,4	4,0	2,0	2,9	2,3	11,2	7,3
Σύνολο / total	4,1	1,2	4,8	3,2	13,4	9,3	4,2	1,8	3,0	2,8	11,8	7,6

Διάγραμμα / figure 5: Σωρευτική μεταβολή του ΔΤΚ, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501.

Διάγραμμα / figure 6: Σωρευτική μεταβολή του ΔΤΚ, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα // cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ετήσιας ΕΟΠ (2008, 2009, 2010, 2011)

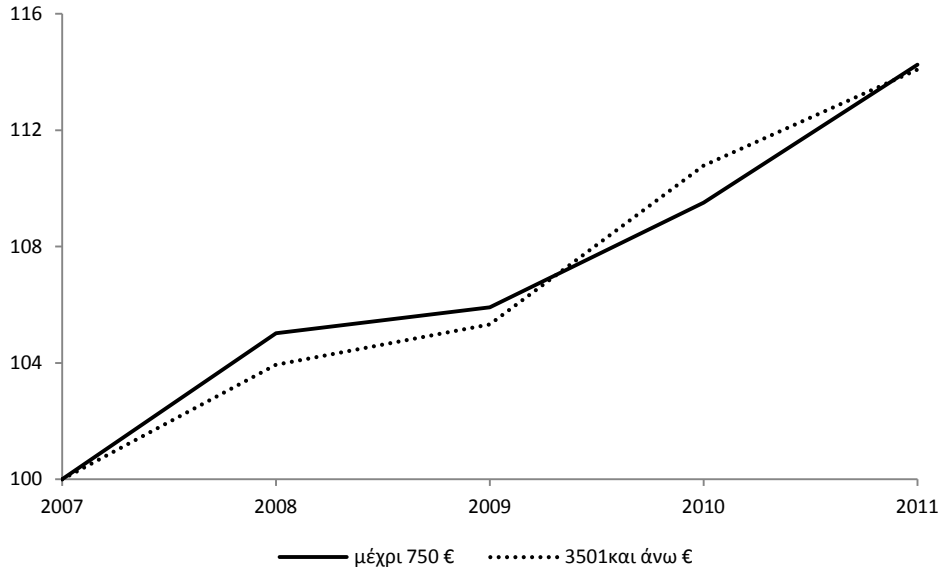
Στον Πίνακα 6 αποτυπώνεται η δεύτερη εκτίμηση του ΔTK που πραγματοποιήσαμε για τα νοικοκυριά βάσει της μέσης μηνιαίας δαπάνης για αγαθά και υπηρεσίες. Σε αυτή την εκτίμηση οι συντελεστές στάθμισης κάθε έτους προκύπτουν από την ΕΟΠ του αντίστοιχου έτους. Η εικόνα που διαμορφώνεται βάσει αυτής της μεθοδολογίας δεν διαφοροποιείται σε σχέση με εκείνη της προηγούμενης με τη διαφορά ότι αυτή η εκτίμηση αποτυπώνει υψηλότερο ρυθμό πληθωρισμού, τόσο συνολικά όσο και για τις επιμέρους κατηγορίες των νοικοκυριών.

Όπως βλέπουμε στον Πίνακα 6 η αύξηση του πληθωρισμού κατά την περίοδο 2007-2011 κινείται κοντά στο 14% με τις υψηλότερες επιβαρύνσεις να αφορούν τα μεσαία κλιμάκια δαπάνης. Αντίθετα τα χαμηλότερα και τα υψηλότερα κλιμάκια δαπάνης εμφανίζονται χαμηλότερο πληθωρισμό. Το ίδιο ισχύει και για την περίοδο 2008-2011 με τη διαφορά ότι σε αυτή την περίπτωση τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€ αντιμετώπισαν σωρευτικά χαμηλότερο πληθωρισμό κατά 0,9% σε σχέση με τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.501€/μήνα. Και σε αυτή τη προβολή, ο ΔTK του 2011 διαμορφώθηκε σε πολύ υψηλότερα επίπεδα για τα νοικοκυριά με τις χαμηλότερες δαπάνες από τον αντίστοιχο ΔTK των νοικοκυριών με τις περισσότερες δαπάνες: 4,3% έναντι 3% αντίστοιχα. Και σε αυτή την περίπτωση, η επίδραση των μεταβολών στην τιμή των καυσίμων κίνησης είναι καθοριστική ως προς την διαμόρφωση των αποτελεσμάτων. Η εκτίμηση του ΔTK εάν αφαιρεθεί η επίδραση των Μεταφορών (συνολική δαπάνη – δαπάνες μεταφορών = 100) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα νοικοκυριά με χαμηλότερο ύψος δαπανών αντιμετωπίζουν υψηλότερο πληθωρισμό σε σχέση με τα νοικοκυριά με υψηλότερες δαπάνες: 13,3% έναντι 11,3% κατά την περίοδο 2007-2011, 8,3% έναντι 7,3% κατά την περίοδο 2008-2011 και 4,3% έναντι 2,3% για το έτος 2011.

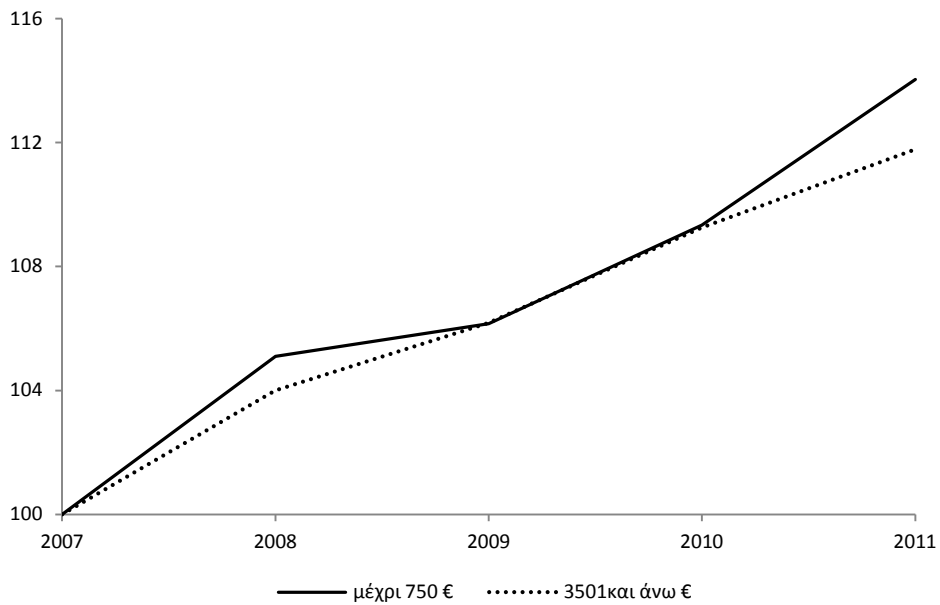
Βάσει των παραπάνω, είναι σαφές ότι η μεταβολή των τιμών κατά τα έτη στα οποία η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε ύφεση ήταν σημαντικά υψηλότερη στα αγαθά και τις υπηρεσίες που καταναλώνουν τα νοικοκυριά με χαμηλότερες δαπάνες σε σχέση με τα νοικοκυριά που δαπανούν περισσότερα. Αυτό είχε ως συνέπεια την περαιτέρω μείωση του πραγματικού διαθέσιμου εισοδήματος των πρώτων.

Δεύτερη εκτίμηση ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει της κλίμακας μηνιαίας δαπάνης -συντελεστές στάθμισης από ΕΟΠ 2008, 2009, 2010, 2011- <i>PCI according expenditure brackets / Weighed by the Household Survey of the corresponding year</i>												
	Πίνακας / table 6: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost						Πίνακας / table 7: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost					
	Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή		Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή	
	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011
μέχρι 750 €	5,0	0,8	3,4	4,3	13,6	8,6	5,1	1,0	3,0	4,3	13,3	8,3
751-1.100 €	4,8	0,9	4,0	4,2	14,0	9,2	4,9	1,1	3,3	4,1	13,4	8,5
1.101-1.450 €	4,7	1,0	4,5	4,1	14,2	9,5	4,7	1,2	3,4	3,8	13,2	8,5
1.451-1.800 €	4,5	1,2	4,7	3,9	14,2	9,7	4,5	1,5	3,3	3,6	13,0	8,4
1.801-2.200 €	4,3	1,2	4,7	3,7	14,0	9,6	4,4	1,7	3,1	3,4	12,6	8,2
2.201-2.800 €	4,2	1,3	4,6	3,5	13,6	9,4	4,2	1,8	3,1	3,1	12,2	8,0
2.801-3.500 €	4,1	1,4	4,8	3,3	13,6	9,5	4,1	1,9	3,1	2,8	11,9	7,8
3.501 € και άνω	3,9	1,3	5,2	3,0	13,4	9,5	4,0	2,1	2,9	2,3	11,3	7,3
Σύνολο	4,1	1,3	4,8	3,4	13,7	9,5	4,2	1,9	3,1	3,0	12,1	7,9

Διάγραμμα / figure 7: Σωρευτική μεταβολή του ΔΤΚ, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Διάγραμμα / figure 8: Σωρευτική μεταβολή του ΔΤΚ, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με δαπάνες έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με δαπάνες άνω των 3.500,1€/μήνα / / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή βάσει του ύψους των μηνιαίων εισοδημάτων των νοικοκυριών

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ΕΟΠ 2008

Στον Πίνακα 8 αποτυπώνεται το αποτέλεσμα της εκτίμησης του ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει του συνολικού τους μηνιαίου εισοδήματος. Ο συντελεστής στάθμισης βάσει του οποίου διαμορφώθηκε ο συγκεκριμένος ΔTK προκύπτει από την ΕΟΠ 2008 σε τιμές του 2009.

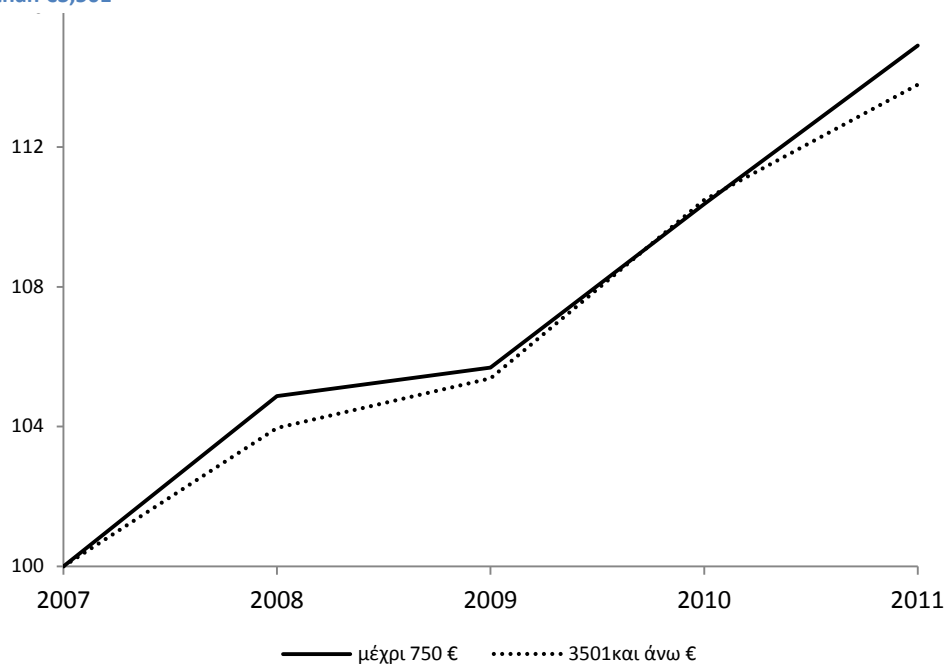
Η σωρευτική επιβάρυνση των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα (έως 750€/μήνα) κατά την περίοδο 2007-2011 είναι κατά μία ποσοστιαία μονάδα υψηλότερη σε σχέση τόσο με τον εθνικό μέσο όρο όσο και σε σχέση με τον πληθωρισμό των νοικοκυριών με εισόδημα άνω των 3.501€/μήνα. Σωρευτικά, κατά την περίοδο 2007-2011 τα νοικοκυριά με το χαμηλότερο εισόδημα αντιμετώπισαν μια αύξηση των τιμών κοντά στο 14,2%, έναντι αύξησης 13,2% που αντιμετώπισαν τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.501€/μήνα. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται αποκλειστικά στον υψηλότερο ΔTK των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα των ετών 2008 και 2011.

Και εδώ, ο ρόλος των δαπανών για μεταφορές είναι καθοριστικός. Εάν αφαιρέσουμε την επίδραση αυτής της συγκεκριμένης κατηγορίας δαπάνης στον ΔTK (συνολική δαπάνη - δαπάνες μεταφορών = 100), η εικόνα που παίρνουμε ενισχύει τις παραπάνω τάσεις. Όπως βλέπουμε στο σχετικό πίνακα (Πίνακας 9) η αφαίρεση της αρνητικής επίδρασης της αύξησης του κόστους των μεταφορών αυξάνει την απόσταση ανάμεσα στον ΔTK των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα και τον ΔTK των νοικοκυριών με το υψηλότερο.

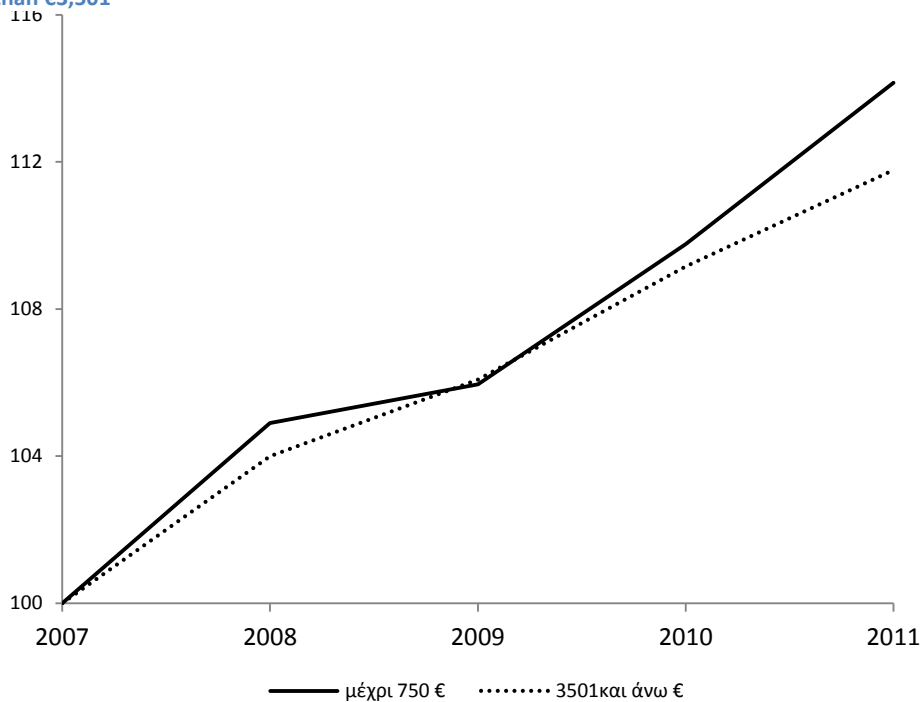
Κατά την περίοδο 2007-2011 το καλάθι της νοικοκυράς των νοικοκυριών εισόδημα έως 750€/μήνα ακρίβυνε κατά 13,5%, ενώ το αντίστοιχο καλάθι των νοικοκυριών με εισόδημα άνω των 3.501€/μήνα ακρίβυνε κατά 11,4%. Οι διαφορές κατά την περίοδο 2008-2011 είναι μικρότερες, αλλά και σε αυτή την εκτίμηση ο ΔTK των νοικοκυριών με το μικρότερο εισόδημα διαμορφώθηκε σε πολύ υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με τον ΔTK των νοικοκυριών με το υψηλότερο εισόδημα (4,0% έναντι 2,4% αντίστοιχα).

Πρώτη εκτίμηση ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει της κλίμακας μηνιαίου εισοδήματος -συντελεστές στάθμισης από ΕΟΠ 2008- <i>PCI according income brackets / Weighed by the Household Survey of 2008</i>												
	Πίνακας / table 8: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost					Πίνακας / table 9: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost						
	Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή	Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή		
	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011	2008	2009	2010	2011	2007-2011	2008-2011
μέχρι 750 €	4,9	0,8	4,4	4,1	14,2	9,3	4,9	1,0	3,6	4,0	13,5	8,6
751-1.100 €	4,7	0,9	4,4	3,8	13,8	9,1	4,8	1,2	3,4	3,6	13,0	8,2
1.101-1.450 €	4,5	1,1	4,5	3,6	13,6	9,1	4,6	1,5	3,2	3,3	12,5	8,0
1.451-1.800 €	4,4	1,1	4,7	3,5	13,6	9,3	4,4	1,6	3,1	3,1	12,2	7,8
1.801-2.200 €	4,2	1,2	4,9	3,5	13,8	9,5	4,3	1,7	3,2	3,0	12,2	7,9
2.201-2.800 €	4,1	1,3	4,7	3,2	13,2	9,1	4,1	1,9	2,9	2,7	11,6	7,5
2.801-3.500 €	4,1	1,2	5,1	3,3	13,7	9,6	4,1	1,9	3,0	2,7	11,7	7,6
3.501 € και άνω	4,0	1,4	4,8	3,0	13,2	9,2	4,0	2,0	2,9	2,4	11,4	7,4
Σύνολο	4,1	1,2	4,8	3,2	13,4	9,3	4,2	1,8	3,0	2,8	11,8	7,6

Διάγραμμα / figure 9: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / μήνα / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Διάγραμμα / figure 10: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / μήνα / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Εκτίμηση του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή με συντελεστές στάθμισης βάσει της ετήσιας ΕΟΠ (2008, 2009, 2010, 2011)

Στον Πίνακα 10 αποτυπώνεται η δεύτερη εκτίμηση του ΔTK που πραγματοποιήσαμε για τα νοικοκυριά βάσει του συνολικού μηνιαίου εισοδήματος. Εδώ, οι συντελεστές στάθμισης προέκυψαν από τις ΕΟΠ του αντίστοιχου έτους.

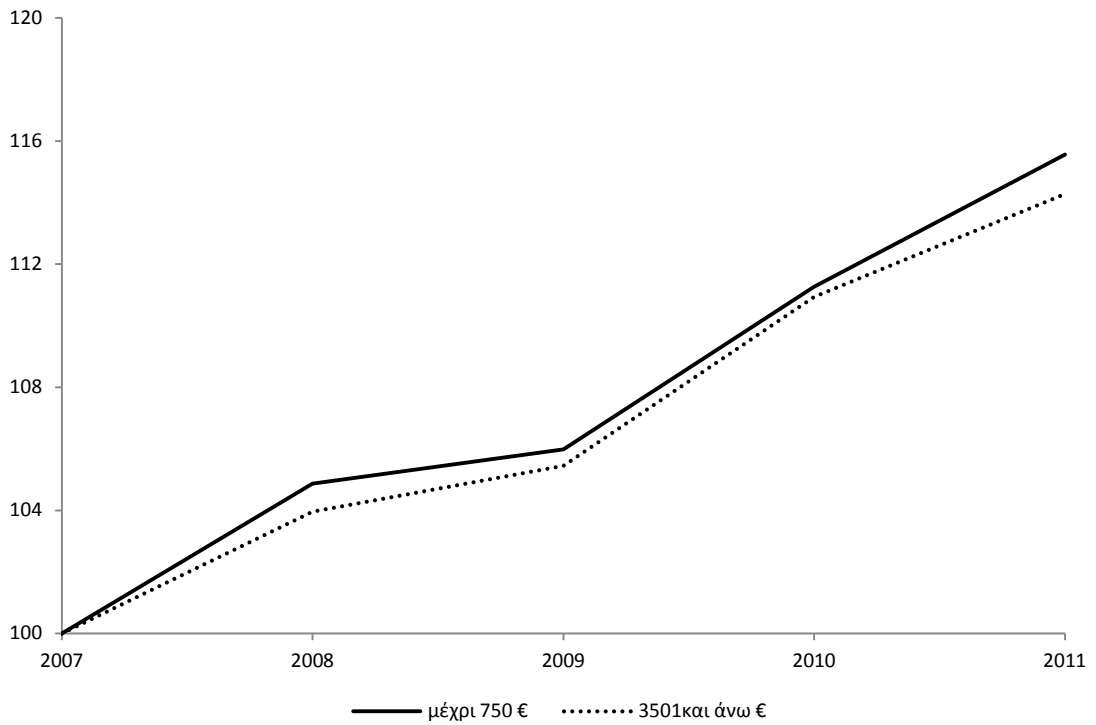
Τα κύρια συμπεράσματά μας δεν διαφοροποιούνται σημαντικά. Η σωρευτική αύξηση του πληθωρισμού κατά την περίοδο 2007-2011 κινείται κοντά στο 13,7% με τις υψηλότερες επιβαρύνσεις να αφορούν τα χαμηλά κλιμάκια εισοδήματος. Αντίθετα τα υψηλότερα εισοδηματικά κλιμάκια αντιμετώπισαν χαμηλότερο πληθωρισμό. Έτσι, τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα αντιμετώπισαν μια σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 14,8%, ενώ τα νοικοκυριά με εισοδήματα άνω των 3.501€/μήνα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 13,6%.

Η επίδραση των δαπανών μετακίνησης στη διαμόρφωση του ΔTK παραμένει και εδώ σημαντική. Εάν αφαιρεθεί η επίδραση αυτή (συνολική δαπάνη – δαπάνες μεταφορών = 100) βλέπουμε ότι τα νοικοκυριά με το χαμηλότερο μηνιαίο εισόδημα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών που προσεγγίζει το 13,5% για την περίοδο 2007-2011, ενώ τα νοικοκυριά με εισοδήματα πάνω από 3.501€/μήνα αντιμετώπισαν σωρευτική αύξηση των τιμών ίση με 11,4% για την ίδια περίοδο.

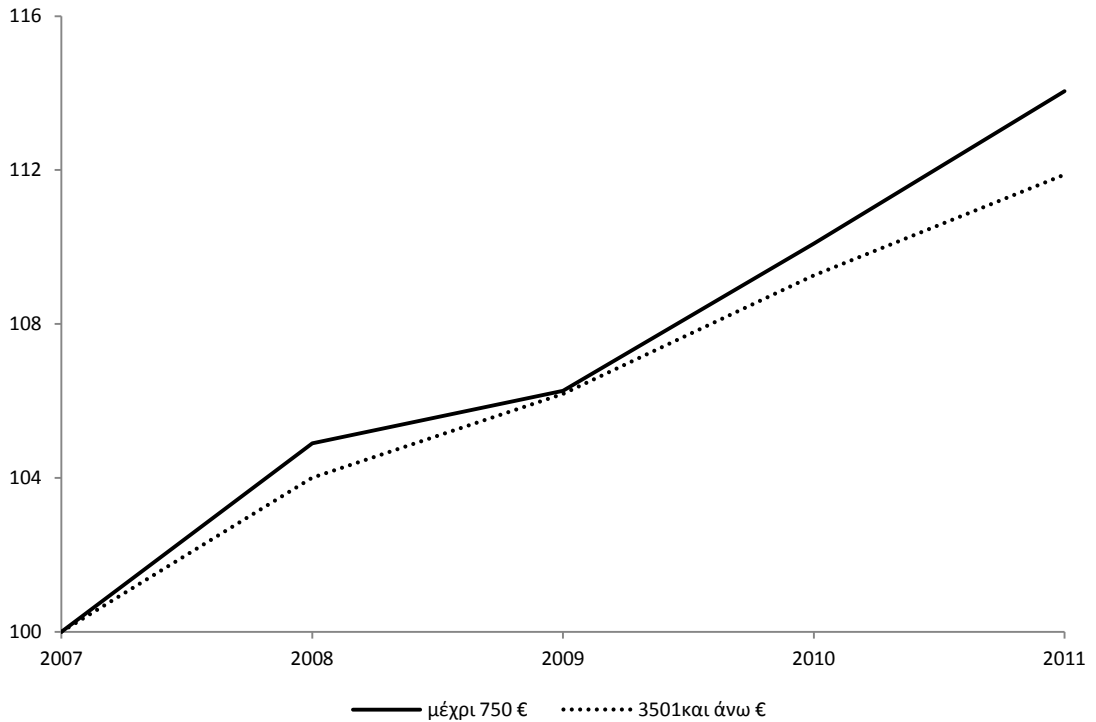
Και σε αυτή την προβολή φαίνεται με σαφήνεια ότι το καλάθι της νοικοκυράς κατά την περίοδο 2008-2011 ακρίβυνε περισσότερο για τα νοικοκυριά με χαμηλότερο εισόδημα.

Δεύτερη εκτίμηση ΔTK για τα νοικοκυριά βάσει της κλίμακας μηνιαίου εισοδήματος -συντελεστές στάθμισης από ΕΟΠ 2008, 2009, 2010, 2011- <i>PCI according income brackets / Weighed by the Household Survey of the corresponding year</i>												
	Πίνακας 10: ΔTK συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών / CPI with transportation cost						Πίνακας 11: ΔTK εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών / CPI without transportation cost					
	Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή		Ετήσια % μεταβολή				Σωρευτική % μεταβολή	
	2008	2009	2010	2011	2007- 2011	2008- 2011	2008	2009	2010	2011	2007- 2011	2008- 2011
μέχρι 750 €	4,9	1,1	5,0	3,9	14,8	9,9	4,9	1,3	3,6	3,6	13,5	8,5
751-1.100 €	4,7	1,1	4,7	3,9	14,4	9,7	4,8	1,4	3,1	3,7	12,9	8,1
1.101-1.450 €	4,5	1,1	4,6	3,7	13,9	9,4	4,6	1,6	3,0	3,4	12,5	7,9
1.451-1.800 €	4,4	1,2	4,8	3,5	13,9	9,5	4,4	1,7	3,0	3,1	12,2	7,8
1.801-2.200 €	4,2	1,2	4,4	3,6	13,5	9,3	4,3	1,8	2,9	3,1	12,1	7,8
2.201-2.800 €	4,1	1,2	4,6	3,4	13,3	9,2	4,1	1,9	2,9	2,9	11,9	7,7
2.801-3.500 €	4,1	1,3	4,8	3,2	13,3	9,2	4,1	2,0	3,0	2,7	11,8	7,7
3.501 € και άνω	4,0	1,4	5,2	3,0	13,6	9,6	4,0	2,1	2,9	2,4	11,4	7,4
Σύνολο	4,1	1,3	4,8	3,4	13,7	9,5	4,2	1,9	3,1	3,0	12,1	7,9

Διάγραμμα 11: Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, συμπεριλαμβανόμενης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / / cumulative change of the CPI (with transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

Διάγραμμα 12: : Σωρευτική μεταβολή του ΔTK, εξαιρουμένης της δαπάνης μεταφορών, για τα νοικοκυριά με εισόδημα έως 750€/μήνα και για τα νοικοκυριά με εισόδημα άνω των 3.500,1€/μήνα / cumulative change of the CPI (without transportation cost) for households with monthly expenses up to €750 and for households with monthly expenses more than €3,501

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ / Statistical Annex

Πίνακας / table 12: Μέση κατά κεφαλήν δαπάνη & εισόδημα βάσει του μέσου μεγέθους του νοικοκυριού (έτος 2011) / average per head expenditure & income weighed by household size									
	Όλα τα νοικοκυριά Total	Μέχρι 750 €	751 - 1100 €	1101 - 1450 €	1451 - 1800 €	1801 - 2200 €	2201 - 2800 €	2801 - 3500 €	3501 και άνω €
Νοικοκυριά με μηνιαίες συνολικές αγορές Households with monthly expenditure									
Μέσος όρος αξίας αγορών (σε €) Average expenditure	1.824,0	438,9	681,9	958,0	1.246,6	1.566,8	1.976,9	2.502,7	4.171,8
Μέσο μέγεθος νοικοκυριού (αριθμός μελών) Average size of household (members)	2,7	1,3	1,8	2,3	2,6	2,8	3,2	3,2	3,5
Μέση δαπάνη ανά μέλος (σε €) Average expenditure per member	688,3	327,5	385,2	420,2	479,5	551,7	627,6	772,4	1.209,2
Νοικοκυριά με μηνιαίο συνολικό εισόδημα Households with monthly income									
Μέσος όρος αξίας αγορών (σε €) Average expenditure	1.824,0	907,4	1.056,7	1.313,2	1.645,8	1.904,1	2.129,4	2.564,3	4.053,5
Μέσο μέγεθος νοικοκυριού (αριθμός μελών) Average size of household (members)	2,7	1,9	2,2	2,4	2,8	3,0	3,0	3,2	3,5
Μέση δαπάνη ανά μέλος (σε €) Average expenditure per member	688,3	470,2	482,5	542,7	596,3	645,5	707,4	796,4	1.174,9
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2011									

Πίνακας / table 13: Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες (έτος 2011) / Households with excessive expenditure (2011)											
	Σύνολο TOTAL	Νοικοκυριά (σε χιλιάδες) με μηνιαίες συνολικές αγορές Households (in thousands) with monthly expenditure								Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες Households (in thousands) with excessive expenditure	
		μέχρι 750 €	751 - 1.100 €	1.101 - 1.450 €	1.451 - 1.800 €	1.801 - 2.200 €	2.201 - 2.800 €	2.801 - 3.500 €	3501€ και άνω	απόλυτα μεγέθη Num.	% επί του συνόλου των νοικοκυριών της κατηγορίας -as % of the category-
Σύνολο νοικοκυριών TOTAL	4.148,9	337,6	546,4	581,7	542,3	471,3	577,8	372,29	719,4	2.110,0	50,9%
Από 0 έως 750 €	663,6	167,5	192,9	116,4	89,1	44,1	35,8	9,1	8,8	496,2	74,8%
Από 751 έως 1100 €	685,9	116,2	180,3	154,4	96,3	57,6	55,2	9,7	16,3	447,5	65,2%
Από 1101 έως 1450 €	603,2	38,0	88,9	133,7	114,4	88,0	92,5	35,9	11,7	388,2	64,4%
Από 1451 έως 1800 €	512,9	10,3	47,5	77,2	89,2	108,8	88,8	50,4	40,7	277,0	54,0%
Από 1801 έως 2200 €	393,4	1,4	18,6	44,0	56,9	70,6	100,1	50,8	51,1	195,1	49,6%
Από 2201 έως 2800 €	419,9	3,2	12,7	35,9	64,4	52,0	80,0	94,9	77,0	130,7	31,1%
Από 2801 έως 3500 €	379,5	1,0	5,6	13,6	22,2	37,8	73,8	63,9	161,6	175,1	46,2%
Από 3501 € και άνω	490,5	0	0	6,6	9,8	12,4	51,8	57,6	352,2	0	0,0%
Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2011.											

Πίνακας / table 14: Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες (έτος 2008) / Households with excessive expenditure (2008)

	Σύνολο	μέχρι 750 €	Νοικοκυριά (σε χιλιάδες) με μηνιαίες συνολικές αγορές							Νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες	
			751 - 1.100 €	1.101 - 1.450 €	1.451 - 1.800 €	1.801 - 2.200 €	2.201 - 2.800 €	2.801 - 3.500 €	3501€ και άνω	απόλυτα μεγέθη	% επί του συνόλου των νοικοκυριών της κατηγορίας
Σύνολο νοικοκυριών	4.072,2	246,7	437,7	419,9	446,8	460,3	637,8	517,5	905,5	1.313,1	32,2%
Από 0 έως 750 €	193,8	89,3	64,5	25,8	9,0	1,9	1,5	1,3		104,5	53,9%
Από 751 έως 1100 €	433,7	110,9	130,7	94,3	58,2	15,6	16,0	7,9	0	228,3	52,6%
Από 1101 έως 1450 €	467,8	33,8	128,3	98,6	79,8	59,4	31,7	25,4	10,7	246,2	52,6%
Από 1451 έως 1800 €	442,8	9,3	60,8	82,5	95,7	77,2	74,9	29,7	12,9	202,2	45,7%
Από 1801 έως 2200 €	530,9	3,4	34,5	62,5	98,2	124,7	103,6	58,3	45,7	211,7	39,9%
Από 2201 έως 2800 €	574,9	0	14,9	37,5	60,0	94,4	165,5	113,6	88,9	151,2	26,3%
Από 2801 έως 3500 €	521,1	0	4,0	11,9	28,1	54,0	138,4	127,6	157,2	169,1	32,4%
Από 3501 € και άνω	907,2	0	0	6,8	17,8	33,1	106,2	153,6	589,6	0	0,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008

Πίνακας / table 15: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες βάσει της κλίμακας εισοδήματος, 2004-2011 / Households with excessive expenditure by income brackets (2004-2011)

	%			ως ποσοστό επί των νοικοκυριών της εισοδηματικής κατηγορίας as a % of the corresponding bracket		
	2004	2008	2011	2004	2008	2011
Νοικοκυριά με μηνιαίο συνολικό εισόδημα Household with monthly income	100,0%	100,0%	100,0%	38,3%	32,2%	50,9%
Από 0 έως 750 €	13,4%	8,0%	23,5%	47,4%	53,9%	74,8%
Από 751 έως 1.100 €	20,3%	17,4%	21,2%	51,0%	52,6%	65,2%
Από 1.101 έως 1.450 €	19,3%	18,8%	18,4%	56,4%	52,6%	64,4%
Από 1.451 έως 1.800 €	16,3%	15,4%	13,1%	49,9%	45,7%	54,0%
Από 1.801 έως 2.200 €	12,8%	16,1%	9,2%	43,6%	39,9%	49,6%
Από 2.201 έως 2.800 €	9,2%	11,5%	6,2%	24,8%	26,3%	31,1%
Από 2.801 έως 3.500 €	8,7%	12,9%	8,3%	33,5%	32,4%	46,2%
Από 3.501 € και άνω	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2004, 2008, 2011

Πίνακας / table 16: Άτομα που διαβιούν σε νοικοκυριά με υπερβάλλουσες του εισοδήματός τους δαπάνες ως ποσοστό του συνολικού πληθυσμού της Χώρας / persons living in households with excessive expenditure as percentage of the total population

	2004	2008	2011
ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΥΘΗΣΜΟΥ	35,1%	29,1%	43,0%
Από 0 έως 750 €	2,5%	1,2%	6,0%
Από 751 έως 1100 €	5,2%	3,4%	7,2%
Από 1101 έως 1450 €	6,6%	4,8%	8,4%
Από 1451 έως 1800 €	6,5%	4,6%	6,8%
Από 1801 έως 2200 €	5,6%	5,5%	5,3%
Από 2201 έως 2800 €	4,3%	4,3%	3,8%
Από 2801 έως 3500 €	4,4%	5,2%	5,5%
Από 3501 € και άνω	0,0%	0,0%	0,0%

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΟΠ 2004, 2008, 2011

Πίνακας / table 17: Βαθμός υπέρβασης των δαπανών σε σχέση με το εισόδημα του νοικοκυριού ανά εισοδηματική κατηγορία. Σύνολο Χώρας, 2004-2011 / overdrawn rate
 % επί του συνόλου των νοικοκυριών της εισοδηματικής κατηγορίας όπου δαπάνες > εισοδήματα
 As % of the households with excessive expenditure

Income bracket	>50%			από 50% έως 100%			άνω του 100%		
	2004	2008	2011	2004	2008	2011	2004	2008	2011
ΣΥΝΟΛΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ Total	48,8%	52,6%	43,9%	33,9%	31,5%	27,3%	17,3%	16,0%	28,8%
Από 0 έως 750 €	61,1%	61,8%	38,9%	21,9%	24,7%	23,5%	16,9%	13,6%	37,7%
Από 751 έως 1.100 €	39,5%	41,3%	34,5%	39,5%	41,3%	34,5%	21,0%	17,3%	31,0%
Από 1.101 έως 1.450 €	30,1%	32,4%	29,5%	44,5%	40,0%	34,4%	25,4%	27,5%	36,1%
Από 1.451 έως 1.800 €	35,1%	38,2%	39,3%	42,7%	40,8%	27,9%	22,2%	21,1%	32,9%
Από 1.801 έως 2.200 €	49,8%	48,9%	51,3%	32,5%	29,5%	22,5%	17,7%	21,6%	26,2%
Από 2.201 έως 2.800 €	74,4%	75,2%	72,6%	25,6%	24,8%	27,4%	0,0%	0,0%	0,0%
Από 2.801 έως 3.500 €	89,6%	93,0%	92,2%	10,4%	7,0%	7,8%	0,0%	0,0%	0,0%
Από 3.501 € και άνω	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Πίνακας / table 18: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών αναλόγως του ύψους μηνιαίων αγορών και μεταβολές κατά την περίοδο 2008-2011 / households by expenditure bracket

	Κατανομή (%) βάση των μηνιαίων αγορών και απολαβών According monthly expenditure			Ύψος μηνιαίων αγορών (σε τρέχουσες τιμές) Monthly expenditure (in current prizes)			Ύψος μηνιαίων αγορών (σε τιμές 2008) Monty expenditure (in 2008 prizes)		
	2008	2011	% μεταβολή 2008-2011 change	2008	2011	% μεταβολή 2008-2011	2008	2011	% μεταβολή 2008-2011
Όλα τα νοικοκυριά	100,0	100,0	1,9	2.118	1.824	-13,9	2.118	1.651	-22,0
έως 750 €	4,8	8,1	74,3	402	439	9,1	402	397	-1,3
751 - 1.100 €	10,7	13,2	26,0	681	682	0,1	681	617	-9,4
1.101 - 1.450 €	11,5	14,0	24,3	1.008	958	-4,9	1.008	867	-14,0
1.451 - 1.800 €	10,9	13,1	22,5	1.269	1.247	-1,8	1.270	1.128	-11,1
1.801 - 2.200 €	13,0	11,4	-11,2	1.584	1.567	-1,1	1.584	1.418	-10,5
2.201 - 2.800 €	14,1	13,9	0,5	1.994	1.977	-0,9	1.994	1.789	-10,3
2.801 - 3.500 €	12,8	9,0	-28,6	2.539	2.503	-1,4	2.539	2.265	-10,8
Άνω των 3.501 €	22,3	17,3	-20,7	4.330	4.172	-3,6	4.330	3.775	-12,8

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008, 2009, 2010, 2011.

Πίνακας / table 19: Ποσοστιαία κατανομή των νοικοκυριών αναλόγως του καθεστώτος κατοίκησης και μεταβολή κατά την περίοδο 2008-2011 / households by type of residence

	με ενοίκιο / on rent			με ιδιοκατοίκηση / owned residence		
	% επί του συνόλου		% μεταβολή 2008-2011 change	% επί του συνόλου		% μεταβολή 2008-2011
	2008	2011		2008	2011	
Όλα τα νοικοκυριά	19,9	20,6	5,3	80,1	79,4	1,0
μέχρι €750	17,5	26,4	106,6	82,5	73,6	22,1
€751 - €1.100	27,4	30,0	36,4	72,6	70,0	20,5
€1.101 - €1.450	33,8	26,2	7,4	66,2	73,8	54,4
€1.451 - €1.800	31,1	23,5	-8,3	68,9	76,5	34,8
€1.801 - €2.200	19,8	21,5	11,3	80,2	78,5	0,2
€2.201 - €2.800	19,1	19,0	-9,9	80,9	81,0	-9,3
€2.801 - €3.500	14,2	13,2	-32,8	85,8	86,8	-27,3
€3.501 και άνω	9,0	8,5	-25,0	91,0	91,5	-20,1

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008, 2009, 2010, 2011.

Πίνακας 20: Ποσοστιαία κατανομή των δαπανών του μέσου νοικοκυριού στις δώδεκα μεγάλες κατηγορίες αγαθών, 2008-2011 /

	Αγορές αγαθών & απολαβών σε είδος ως % του συνόλου των αγορών και απολαβών		Αγορές αγαθών ως % του συνόλου των αγορών		Αγορές αγαθών σε σταθερές τιμές 2008		% μεταβολή 2008-2011
	2008	2011	2008	2011	2008	2011	
Σύνολο αγαθών & υπηρεσιών	100,0	100,0	100,0	100,0	2.118	1.650,7	-22,0
Είδη διατροφής & μη οινοπνευματώδη ποτά	14,8	17,1	16,4	19,5	347	321,3	-7,5
Οινοπνευματώδη ποτά & καπνός	2,7	3,1	3,2	3,6	68	60,2	-12,0
Είδη ένδυσης & υπόδησης	6,9	5,1	8,2	6,2	174	101,8	-41,6
Στέγαση, ύδρευση, καύσιμα & φωτισμός κατοικίας	24,5	26,2	11,8	12,6	250	208,3	-16,5
Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	5,9	5,0	7,1	6,0	150	99,6	-33,4
Υγεία	5,6	5,2	6,7	6,3	142	103,7	-27,0
Μεταφορές	11,2	10,8	13,4	13,2	283	217,2	-23,3
Επικοινωνίες	3,8	3,4	4,4	4,0	94	66,7	-29,1
Αναψυχή & πολιτισμός	4,0	3,9	4,8	4,7	102	77,6	-24,0
Εκπαίδευση	2,6	2,9	3,1	3,5	65	57,7	-11,0
Ξενοδοχεία, καφενεία & εστιατόρια	9,8	9,1	10,9	10,4	230	171,1	-25,5
Διάφορα αγαθά & υπηρεσίες	8,3	8,3	10,0	10,0	213	165,5	-22,1

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008, 2009, 2010, 2011.

Πίνακας 21: Μέση μηνιαία δαπάνη ανάλογα με τον τύπο νοικοκυριού, 2008-2011

Τύπος νοικοκυριού	2008 Συμμετοχή %	2011 Συμμετοχή %
Όλα τα νοικοκυριά	100	100
Άτομο μόνο, ηλικίας κάτω των 65 ετών	64,4	66,2
Άτομο μόνο, ηλικίας 65 ετών και άνω	34,3	36,7
Ζευγάρι μόνο του	79,4	77,1
Ζευγάρι με 1 παιδί έως και 16 ετών	128,7	136,9
Ζευγάρι με 2 παιδιά έως και 16 ετών	133,7	137,9
Ζευγάρι με 3 παιδιά και άνω έως και 16 ετών	144,3	133,8
Ένας γονέας με 1 παιδί ή περισσότερα έως και 16 ετών	91,2	114,7
Ζευγάρι ή ένας γονέας με παιδιά άνω των 16 ετών	119,3	125,7
Άλλο είδος νοικοκυριού	120,6	108,1

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008, 2011.

Πίνακας 22: Μέση μηνιαία δαπάνη αγορών ανάλογα με τη θέση στην εργασία του υπευθύνου σε σταθερές τιμές (2008)

	2008		2011		& μεταβολή 2008-2011
	σε €	% συμμετοχή	σε €	% συμμετοχή	
Σύνολο αγορών	2.118	100,0	1.651	100,0	-22,0
Μισθωτός	2.471	116,7	2.021	122,4	-18,2
Αυτοαπασχολούμενος με μισθωτούς	3.853	181,9	2.781	168,5	-27,8
Αυτοαπασχολούμενος χωρίς μισθωτούς	2.569	121,3	1.963	118,9	-23,6
Οικονομικά μη ενεργοί και άνεργοι	1.581	74,6	1.262	76,4	-20,2

Πηγή: επεξεργασία στοιχείων ΕΛ.ΣΤΑΤ, Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008, 2011.

Πίνακας 23: Ποσοστιαία κατανομή των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών των νοικοκυριών. Σύνολο χώρας - 2011										
		Όλα τα νοικοκυριά	Έως 750€	751€ -1100€	1101€ -1450€	1451€ -1800 €	1801€ -2200 €	2201€ -2800 €	2801€ -3500 €	3501€ και άνω
01	Είδη διατροφής & μη οινοπνευματώδη ποτά Είδη διατροφής Μη οινοπνευματώδη ποτά	19,5	33,8	30,6	27,9	25,7	23,7	20,8	18,4	13,2
02	Οινοπνευματώδη ποτά & καπνός Οινοπνευματώδη ποτά Καπνός	3,7	2,0	3,5	4,5	4,6	4,6	4,5	3,7	2,8
03	Είδη ένδυσης & υπόδησης Είδη ένδυσης Είδη υπόδησης	6,2	2,6	3,4	4,4	5,4	6,0	6,9	6,2	7,0
04	Στέγαση Καταβαλλόμενο ενοίκιο Συντήρηση & επισκευές κατοικίας Άλλες υπηρεσίες Φωτισμός & καύσιμα της κατοικίας Δημοτικός φόρος	12,6	29,7	25,3	20,7	17,6	15,4	12,4	10,6	7,7
05	Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης Έπιπλα, χαλιά, φωτιστικά, είδη διακόσμησης Είδη επίπλωσης & κλινοστρωμνής Ηλεκτρικές συσκευές Οικιακά σκεύη Εργαλεία & εξοπλισμός Αγαθά & Υπηρεσίες οικιακής συντήρησης	6,0	4,5	5,4	5,3	5,0	4,8	4,8	5,3	7,6
06	Υγεία Φάρμακα, φαρμ. είδη, συσκευές & εξοπλισμός Ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου Νοσοκομειακή περίθαλψη	6,3	8,8	6,9	6,0	4,9	5,0	5,0	6,7	7,1
07	Μεταφορές Αγορά μεταφορικών μέσων Κίνηση & συντήρηση μεταφορικών μέσων Μετακινήσεις και μεταφορές	13,2	3,0	5,5	8,8	10,3	11,8	12,8	13,9	16,3
08	Επικοινωνίες Επικοινωνίες Εξοπλισμός Υπηρεσίες τηλεφωνίας	4,0	5,3	5,0	4,8	4,8	4,9	4,3	4,0	3,2
09	Αναψυχή & Πολιτισμός Συσκευές ήχου & εικόνας Λουπά είδη και επισκευές Άνθη και κατοικίδια ζώα Υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού Εφημερίδες, βιβλία, είδη χαρτοπωλείου Ομαδικά ταξίδια	4,7	1,7	1,8	2,2	2,7	3,5	3,9	4,6	6,8
10	Εκπαίδευση Προσχολική και πρωτοβάθμια Δευτεροβάθμια Μετά-δευτεροβάθμια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί	3,5	0,1	0,2	1,2	2,1	2,0	3,3	3,9	5,1
11	Ξενοδοχεία, καφεενία & εστιατόρια Υπηρεσίες τροφοδοσίας Υπηρεσίες ξενοδοχείων	10,4	4,1	5,9	6,8	9,0	10,1	11,5	11,7	11,4
12	Διάφορα αγαθά & υπηρεσίες Ατομικός ευπρεπισμός Προσωπικά είδη Κοινωνική προστασία Ασφάλεια Οικονομικές υπηρεσίες Διάφορες υπηρεσίες Οικονομικές ενισχύσεις	10,0	4,5	6,4	7,6	8,0	8,0	9,7	10,9	12,0

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., ΕΟΠ 2011

Πίνακας 24: Ποσοστιαία κατανομή των μηνιαίων αγορών των νοικοκυριών κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος. Σύνολο Χώρας.										
		Όλα τα νοικοκυριά	Έως 750€	751€ -1100€	1101€ -1450€	1451€ -1800 €	1801€ -2200 €	2201€ -2800 €	2801€ -3500 €	3501€ και άνω
01	Είδη διατροφής & μη οινόπνευματώδη ποτά Είδη διατροφής Μη οινόπνευματώδη ποτά	19,5	25,2	25,5	23,8	22,5	20,4	18,7	17,5	13,5
02	Οινόπνευματώδη ποτά & καπνός Οινόπνευματώδη ποτά Καπνός	3,7	4,0	4,1	4,2	3,5	4,0	4,3	3,6	2,8
03	Είδη ένδυσης & υπόδησης Είδη ένδυσης Είδη υπόδησης	6,2	5,2	5,8	5,4	5,7	6,0	6,9	6,3	6,8
04	Στέγαση Καταβαλλόμενο ενοίκιο Συντήρηση & επισκευές κατοικίας Άλλες υπηρεσίες Φωτισμός & καύσιμα της κατοικίας Δημοτικός φόρος	12,6 3,7 1,0 2,2 5,6 0,1	20,0 8,3 0,5 3,1 7,9 0,1	19,9 8,4 0,7 2,9 7,8 0,1	16,4 5,8 0,8 2,6 7,1 0,1	13,5 3,8 0,9 2,4 6,3 0,1	12,6 3,4 1,1 2,4 5,7 0,1	11,8 3,4 1,2 2,0 5,2 0,1	9,4 1,5 0,9 2,1 4,9 0,1	7,8 1,1 1,4 1,5 3,7 0,1
05	Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης Έπιπλα, χαλιά, φωτιστικά, είδη διακόσμησης Είδη επίπλωσης & κλινοστρωμνής Ηλεκτρικές συσκευές Οικιακά σκεύη Εργαλεία & εξοπλισμός Αγαθά & Υπηρεσίες οικιακής συντήρησης	6,0	5,6	5,2	4,7	5,3	5,0	4,9	7,0	7,8
06	Υγεία Φάρμακα, φαρμ. είδη, συσκευές & εξοπλισμός Ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου Νοσοκομειακή περίθαλψη	6,3 1,7 3,1 1,5	6,8 3,4 2,8 0,7	6,2 2,5 2,8 0,9	6,7 2,4 3,1 1,2	6,6 2,2 3,1 1,4	5,3 1,5 2,7 1,1	6,5 1,4 3,6 1,5	5,5 1,1 3,2 1,2	6,5 0,9 3,4 2,3
07	Μεταφορές Αγορά μεταφορικών μέσων Κίνηση & συντήρηση μεταφορικών μέσων Μετακινήσεις και μεταφορές	13,2 2,9 8,8 1,4	8,8 1,4 5,8 1,6	9,6 1,5 6,5 1,5	10,8 1,4 8,0 1,4	12,5 2,8 8,3 1,3	15,3 3,7 9,6 2,0	12,9 1,9 9,9 1,2	13,3 1,4 10,7 1,1	16,3 5,5 9,4 1,5
08	Επικοινωνίες Επικοινωνίες Εξοπλισμός Υπηρεσίες τηλεφωνίας	4,0	4,5	4,3	4,2	4,3	4,2	4,4	4,2	3,4
09	Αναψυχή & Πολιτισμός Συσκευές ήχου & εικόνες Λοιπά είδη και επισκευές Άνθη και κατοικίδια ζώα Υπηρεσίες αναψυχής και πολιτισμού Εφημερίδες, βιβλία, είδη χαρτοπωλείου Ομαδικά ταξίδια	4,7	2,8	2,7	3,2	4,2	3,8	4,9	5,1	6,9
10	Εκπαίδευση Προσχολική και πρωτοβάθμια Δευτεροβάθμια Μετά-δευτεροβάθμια Τριτοβάθμια Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί	3,5 0,9 1,8 0,2 0,1 0,5	2,3 0,6 1,1 0,1 0,3 0,2	1,9 0,3 1,3 0,0 0,1 0,2	2,0 0,4 1,1 0,0 0,1 0,4	2,8 0,3 1,5 0,6 0,1 0,4	3,3 0,6 2,2 0,0 0,1 0,4	3,3 0,5 2,1 0,0 0,2 0,5	4,9 1,5 2,4 0,2 0,2 0,6	4,8 1,4 2,2 0,4 0,2 0,6
11	Ξενοδοχεία, καφενεία & εστιατόρια Υπηρεσίες τροφοδοσίας Υπηρεσίες ξενοδοχείων	10,4	7,7	7,5	9,7	9,8	10,5	11,1	12,0	11,6
12	Διάφορα αγαθά & υπηρεσίες Ατομικός ευπρεπισμός Προσωπικά είδη Κοινωνική προστασία Ασφάλεια Οικονομικές υπηρεσίες Διάφορες υπηρεσίες Οικονομικές ενισχύσεις	10,0 3,7 0,8 0,2 2,5 0,1 0,6 2,2	7,2 3,3 0,6 0,0 1,6 0,1 0,4 1,3	7,4 3,4 0,5 0,1 1,7 0,1 0,6 1,0	9,0 3,5 0,5 0,2 2,2 0,1 0,6 1,9	9,4 3,8 0,7 0,2 2,2 0,1 0,6 1,8	9,7 3,6 0,5 0,1 2,5 0,0 0,6 2,4	10,2 3,4 0,7 0,3 2,7 0,2 0,9 2,2	11,4 3,8 0,7 0,2 3,1 0,2 0,5 2,9	11,9 3,9 1,2 0,2 2,9 0,3 0,7 2,8

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ., ΕΟΠ 2011

Πίνακας 25: Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών (Δ) και κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος (Ε). Σύνολο χώρας - 2011

	Έως 750 €		751€ - 1100€		1101€ -1450€		1451€ -1800 €	
	Δ	Ε	Δ	Ε	Δ	Ε	Δ	Ε
01 Είδη διατροφής & μη οινοπν. ποτά	33,8	25,2	30,6	25,5	27,9	23,8	25,7	22,5
02 Οινοπνευματώδη ποτά & καπνός	2,0	4,0	3,5	4,1	4,5	4,2	4,6	3,5
03 Είδη ένδυσης & υπόδησης	2,6	5,2	3,4	5,8	4,4	5,4	5,4	5,7
04 Στέγαση	29,7	20,0	25,3	19,9	20,7	16,4	17,6	13,5
Καταβαλλόμενο ενοίκιο	12,8	8,3	11,2	8,4	8,3	5,8	6,4	3,8
Συντήρηση & επισκευές	0,4	0,5	0,4	0,7	0,7	0,8	0,7	0,9
Άλλες υπηρεσίες	4,6	3,1	3,8	2,9	3,2	2,6	2,8	2,4
Φωτισμός & καύσιμα	11,7	7,9	9,7	7,8	8,4	7,1	7,6	6,3
Δημοτικός φόρος	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
05 Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	4,5	5,6	5,4	5,2	5,3	4,7	5,0	5,3
06 Υγεία	8,8	6,8	6,9	6,2	6,0	6,7	4,9	6,6
Φάρμακα, φαρμ. είδη, συσκευές & εξοπλισμός	6,1	3,4	4,0	2,5	3,1	2,4	1,7	2,2
Ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου	2,2	2,8	2,2	2,8	2,4	3,1	2,4	3,1
Νοσοκομειακή περίθαλψη	0,5	0,7	0,7	0,9	0,5	1,2	0,8	1,4
07 Μεταφορές	3,0	8,8	5,5	9,6	8,8	10,8	10,3	12,5
Αγορά μεταφορικών μέσων	0,0	1,4	0,1	1,5	0,4	1,4	0,5	2,8
Κίνηση & συντήρηση μεταφορικών μέσων	0,8	5,8	3,3	6,5	6,7	8,0	8,4	8,3
Μετακινήσεις και μεταφορές	2,1	1,6	2,1	1,5	1,7	1,4	1,4	1,3
08 Επικοινωνίες	5,3	4,5	5,0	4,3	4,8	4,2	4,8	4,3
09 Αναψυχή & Πολιτισμός	1,7	2,8	1,8	2,7	2,2	3,2	2,7	4,2
10 Εκπαίδευση	0,1	2,3	0,2	1,9	1,2	2,0	2,1	2,8
Προσχολική και πρωτοβάθμια	0,0	0,6	0,1	0,3	0,2	0,4	0,2	0,3
Δευτεροβάθμια	0,0	1,1	0,1	1,3	0,7	1,1	1,3	1,5
Μετά-δευτεροβάθμια		0,1		0,0		0,0		0,6
Τριτοβάθμια	0,0	0,3	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί	0,0	0,2	0,0	0,2	0,1	0,4	0,2	0,4
11 Ξενοδοχεία, καφεενεία & εστιατόρια	4,1	7,7	5,9	7,5	6,8	9,7	9,0	9,8
12 Διάφορα αγαθά & υπηρεσίες	4,5	7,2	6,4	7,4	7,6	9,0	8,0	9,4
Ατομικός ευπρεπισμός		3,3		3,4		3,5		3,8
Προσωπικά είδη		0,6		0,5		0,5		0,7
Κοινωνική προστασία		0,0		0,1		0,2		0,2
Ασφάλεια		1,6		1,7		2,2		2,2
Οικονομικές υπηρεσίες		0,1		0,1		0,1		0,1
Διάφορες υπηρεσίες		0,4		0,6		0,6		0,6
Οικονομικές ενισχύσεις		1,3		1,0		1,9		1,8

Πίνακας 26: Σύγκριση ποσοστιαίας κατανομής των αγορών κατά τάξεις μηνιαίας συνολικής αξίας αγορών (Δ) και κατά τάξεις μηνιαίου συνολικού εισοδήματος (Ε). Σύνολο χώρας – 2011 - συνέχεια

	1801€ - 2200 €		2201€ - 2800 €		2801€ - 3500 €		3501€ και άνω	
	Δ	Ε	Δ	Ε	Δ	Ε	Δ	Ε
01 Είδη διατροφής & μη οινοπν. ποτά	23,7	20,4	20,8	18,7	18,4	17,5	13,2	13,5
02 Οινοπνευματώδη ποτά & καπνός	4,6	4,0	4,5	4,3	3,7	3,6	2,8	2,8
03 Είδη ένδυσης & υπόδησης	6,0	6,0	6,9	6,9	6,2	6,3	7,0	6,8
04 Στέγαση	15,4	12,6	12,4	11,8	10,6	9,4	7,7	7,8
Καταβαλλόμενο ενοίκιο	4,9	3,4	3,7	3,4	2,3	1,5	1,0	1,1
Συντήρηση & επισκευές κατοικίας	0,6	1,1	0,6	1,2	1,3	0,9	1,4	1,4
Άλλες υπηρεσίες	2,8	2,4	2,2	2,0	1,9	2,1	1,5	1,5
Φωτισμός & καύσιμα της κατοικίας	6,9	5,7	5,9	5,2	5,1	4,9	3,5	3,7
Δημοτικός φόρος	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
05 Διαρκή αγαθά οικιακής χρήσης	4,8	5,0	4,8	4,9	5,3	7,0	7,6	7,8
06 Υγεία	5,0	5,3	5,0	6,5	6,7	5,5	7,1	6,5
Φάρμακα, φαρμ. είδη, συσκευές & εξοπλισμός	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,1	1,2	0,9
Ιατρικές υπηρεσίες εκτός νοσοκομείου	2,7	2,7	2,7	3,6	3,4	3,2	3,8	3,4
Νοσοκομειακή περίθαλψη	0,7	1,1	0,9	1,5	2,0	1,2	2,2	2,3
07 Μεταφορές	11,8	15,3	12,8	12,9	13,9	13,3	16,3	16,3
Αγορά μεταφορικών μέσων	0,6	3,7	1,3	1,9	2,4	1,4	5,8	5,5
Κίνηση & συντήρηση μεταφορικών μέσων	9,7	9,6	10,3	9,9	10,2	10,7	9,2	9,4
Μετακινήσεις και μεταφορές	1,5	2,0	1,2	1,2	1,3	1,1	1,4	1,5
08 Επικοινωνίες	4,9	4,2	4,3	4,4	4,0	4,2	3,2	3,4
09 Αναψυχή & Πολιτισμός	3,5	3,8	3,9	4,9	4,6	5,1	6,8	6,9
10 Εκπαίδευση	2,0	3,3	3,3	3,3	3,9	4,9	5,1	4,8
Προσχολική και πρωτοβάθμια	0,4	0,6	0,6	0,5	0,6	1,5	1,5	1,4
Δευτεροβάθμια	1,0	2,2	2,1	2,1	2,4	2,4	2,3	2,2
Μετά-δευτεροβάθμια		0,0		0,0		0,2		0,4
Τριτοβάθμια	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Εκπαίδευση που δεν μπορεί να ταξινομηθεί	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,7	0,6
11 Ξενοδοχεία, καφενεία & εστιατόρια	10,1	10,5	11,5	11,1	11,7	12,0	11,4	11,6
12 Διάφορα αγαθά & υπηρεσίες	8,0	9,7	9,7	10,2	10,9	11,4	12,0	11,9
Ατομικός ευπρεπισμός		3,6		3,4		3,8		3,9
Προσωπικά είδη		0,5		0,7		0,7		1,2
Κοινωνική προστασία		0,1		0,3		0,2		0,2
Ασφάλεια		2,5		2,7		3,1		2,9
Οικονομικές υπηρεσίες		0,0		0,2		0,2		0,3
Διάφορες υπηρεσίες		0,6		0,9		0,5		0,7
Οικονομικές ενισχύσεις		2,4		2,2		2,9		2,8

Πηγές

Eurostat, *Εναρμονισμένοι Δείκτες Τιμών Καταναλωτή, Ένας σύντομος οδηγός για χρήστες*, Ευρωπαϊκές Κοινότητες, Μάρτιος 2004.

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2008*

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2008*

Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδος, *Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2005=100*, ΕΣΥΕ 2008.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Αναθεωρημένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2009=100*, ΕΛΣΤΑΤ 2008.

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2009*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2010*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Δείκτης Τιμών Καταναλωτή 2011*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2009*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2010*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2011*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Κωδικοί Χαρακτηριστικών του Νοικοκυριού, της Κατοικίας και των Εισοδημάτων (έτη 2008 - 2013)*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Μεθοδολογικό σημείωμα - Έννοιες και Ορισμοί (Euro-SDMX), έτη 2008-2013*

Ελληνική Στατιστική Αρχή, *Οδηγίες προς τους Ερευνητές - Οικογενειακοί Προϋπολογισμοί (έτη 2008-2013)*